

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

Кафедра обліку і оподаткування

На правах рукопису

ВОВТОНЮК ДАРИНА ВІКТОРІВНА

**ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЗАХИСТУ ЦИФРОВОЇ
ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА**

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

Робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Науковий керівник:
**ФАТЕНОК-ТКАЧУК АЛЛА
ОЛЕКСАНДРІВНА,**
кандидат економічних наук, доцент

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол № ___
засідання кафедри обліку і оподаткування
від 04.12.2024 р.

Завідувач кафедри
_____ проф. Садовська І. Б.

ЛУЦЬК – 2024

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет економіки та управління
Кафедра обліку і оподаткування
Другий (магістерський) рівень
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

«27» вересня 2023 року

ЗАВДАННЯ НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ (ПРОЕКТ)
ЗДОБУВАЧУ ОСВІТИ

Вовтонюк Дарині Вікторівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи) Інформаційні технології захисту цифрової обліково-аналітичної інформації підприємства

Керівник проекту (роботи) Фатенок-Ткачук Алла Олексаєдрівна, к.е.н., доцент,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

2. Строк подання студентом роботи (проекту) 04.12.2024 р.

3. Мета та завдання випускної кваліфікаційної роботи (проекту) дослідження теоретичних аспектів та прикладних положень щодо інформаційних технологій захисту цифрової обліково-аналітичної інформації підприємства. Основними завданнями дослідження можна вважати такі, як: розкрити економічно-правовий аспект сутності безпеки цифрової обліково-аналітичної інформації та уточнити поняття «конфіденційна інформація»; виокремити і дослідити заходи кіберзахисту облікової інформації; з'ясувати завдання хмарних технологій у захисті інформації; здійснити аналіз платоспроможності та вивчити конкурентне середовище досліджуваного підприємства у процесі стратегічного планування розвитку; запропонувати механізм захисту обліково-аналітичної інформації.

4. Дата видачі завдання 27.09.2023 р.

АНОТАЦІЯ

Вовтонюк Д. В. Інформаційні технології захисту цифрової обліково-аналітичної інформації підприємства.

У роботі акцентовано увагу на дослідженні теоретичних аспектів та прикладних положень щодо інформаційних технологій захисту цифрової обліково-аналітичної інформації підприємства.

У результаті ґрунтовного аналізу вузькоспеціалізованих та фундаментальних праць вітчизняних та зарубіжних вчених і практиків сформовано сутнісні аспекти понять у контексті захисту цифрових даних обліку та аналізу. Зосереджено увагу на економічно-правовому аспекті безпеки цифрової обліково-аналітичної інформації. Уточнено поняття «конфіденційна інформація» у структурі механізму захисту облікових даних.

Ідентифіковано та систематизовано сукупність заходів безпеки, що створюватимуть кібербезпеку інформації, що міститься в бухгалтерських документах. Виокремлено завдання хмарних технологій у захисті обліково-аналітичної інформації.

Здійснено аналіз зовнішнього середовища досліджуваного підприємства та виявлено виду економічної діяльності до якого воно відноситься. Здійснено фінансово-економічний аналіз з метою виявлення резервів організації безпеки обліково-аналітичної інформації підприємства на практиці.

Визначено конкурентні переваги досліджуваного підприємства у результаті SWOT та PEST аналізу. Результати конкурентного середовища можуть бут враховані у процесі стратегічного планування задля розвитку підприємства.

У роботі вдосконалено методичні рекомендації щодо формування механізму захисту обліково-аналітичної інформації та врахування його в обліковій політиці підприємства.

Елементами наукової новизни є удосконалення процедури використання хмарних технологій у захисті цифрових даних у контексті контролю. Набули

подальшого розвитку методичні рекомендації щодо збереження комерційної таємниці за допомогою інформаційних технологій.

Практичне значення мають методичні рекомендації, що формують механізм захисту обліково-аналітичної інформації. Запропонована методика може стати основою облікової політики підприємства у вигляді послідовності дій та комплексу заходів, що буде реалізовуватись з метою збереження конфіденційності обліково-аналітичної інформації.

Ключові слова: обліково-аналітична інформація, заходи безпеки, комерційна таємниця, кібербезпека, хмарні технології.

SUMMARY

Vovtonyuk D. V. Information technologies for protecting digital accounting and analytical information of an enterprise.

The work focuses on the study of theoretical aspects and applied provisions regarding information technologies for protecting digital accounting and analytical information of an enterprise.

As a result of a thorough analysis of highly specialized and fundamental works of domestic and foreign scientists and practitioners, essential aspects of concepts in the context of protecting digital accounting and analysis data have been formed. Attention is focused on the economic and legal aspect of the security of digital accounting and analytical information. The concept of "confidential information" in the structure of the mechanism for protecting accounting data has been clarified.

A set of security measures that will create cybersecurity of information contained in accounting documents has been identified and systematized. The role of cloud technologies in protecting accounting and analytical information has been highlighted.

An analysis of the external environment of the studied enterprise was carried out and the type of economic activity to which it belongs was identified. A financial and economic analysis was carried out in order to identify the reserves of the

organization of security of the enterprise's accounting and analytical information in practice.

The competitive advantages of the studied enterprise were determined as a result of SWOT and PEST analysis. The results of the competitive environment can be taken into account in the process of strategic planning for the development of the enterprise.

The work improved methodological recommendations for the formation of a mechanism for protecting accounting and analytical information and its consideration in the accounting policy of the enterprise.

Elements of scientific novelty include improving the procedure for using cloud technologies to protect digital data in the context of control. Methodological recommendations for preserving trade secrets using information technologies have been further developed.

Practical importance is given to methodological recommendations that form a mechanism for protecting accounting and analytical information. The proposed methodology can become the basis of the enterprise's accounting policy in the form of a sequence of actions and a set of measures that will be implemented in order to preserve the confidentiality of accounting and analytical information.

Keywords: accounting and analytical information, security measures, trade secrets, cybersecurity, cloud technologies.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАХИСТУ ЦИФРОВОЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА	
1.1. Теоретичні основи забезпечення захисту цифрової обліково- аналітичної інформації підприємства	10
1.2. Заходи кіберзахисту облікової інформації	13
1.3. Хмарні технології у захисті обліково-аналітичної інформації	15
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ ТЕКСТИЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА	
2.1. Основні тенденції розвитку текстильного виробництва в Україні	20
2.2. Аналіз фінансово-економічного стану досліджуваного підприємства	28
2.3. Аналіз платоспроможності задля відшукування резервів організації безпеки обліково-аналітичної інформації	37
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ТА ЗАХОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЗАХИСТУ ЦИФРОВОЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА	
3.1. Аналіз конкурентного середовища досліджуваного підприємства у процесі стратегічного планування розвитку	46
3.2. Механізм захисту обліково-аналітичної інформації в обліковій політиці підприємства	51
ВИСНОВКИ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	60
ДОДАТКИ.....	68

ВСТУП

Актуальність теми. Згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності, облікова політика організації формується її власниками, які повинні передбачити можливі бухгалтерські й податкові ризики, які відіграють суттєву роль у складі економічної інформації підприємства, що служить забезпеченню побудови ефективної системи захисту інформаційних знань в інтересах підвищення показників результативності та ефективності діяльності суб'єкта господарювання в цілому.

За таких умов належної уваги потребує розробка методології розвитку та вдосконалення інструментарію інформаційного забезпечення, орієнтованого на інтеграцію інформації бухгалтерського (фінансового, управлінського, податкового) обліку та зовнішньої інформації, як основи формування достовірної, повної і прозорої системи даних, необхідних для прийняття управлінських рішень, що гарантують економічну безпеку підприємства в цілому. При цьому двоїста природа інформаційної функції бухгалтерського обліку проявляється через необхідність надання об'єктивної та достовірної інформації про діяльність підприємства як внутрішнім, так і зовнішнім користувачам, і в той же час надання зовнішнім користувачам інформації, що не містить елементи комерційної таємниці суб'єкта господарювання. Виникає гостра необхідність розробки механізмів захисту комерційної таємниці, яка може міститися, в тому числі і в даних бухгалтерського обліку, від небажаних впливів зовнішніх і внутрішніх загроз, а також чітке уявлення каналів поширення такої інформації, що є передумовою економічної безпеки підприємства.

Проблеми обліково-аналітичного захисту обліково-аналітичної інформації, у системі управління підприємством знайшли відображення в працях вітчизняних та іноземних вчених, а саме: О. А. Баранова, К. П. Боримської, С. І. Василішина, С. М. Деньги, З.-М. Задорожного, З. Б. Живко,

А. О. Фатенок-Ткачук. Незважаючи на ґрунтовний доробок, потребують уточнення методичні аспекти захисту обліково-аналітичної інформації та їх відображення в обліковій політиці підприємства.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних аспектів та прикладних положень щодо інформаційних технологій захисту цифрової обліково-аналітичної інформації підприємства.

Досягнення мети дослідження зумовило постановку та розв'язання наступних завдань:

- розкрити економічно-правовий аспект сутності безпеки цифрової обліково-аналітичної інформації;
- уточнити поняття «конфіденційна інформація» у структурі механізму захисту обліково-аналітичної інформації;
- виокремити і дослідити заходи кіберзахисту облікової інформації;
- з'ясувати завдання хмарні технологій у захисті обліково-аналітичної інформації;
- ідентифікувати основні тенденції розвитку текстильного виробництва в Україні;
- здійснити аналіз платоспроможності досліджуваного підприємства задля відшукання резервів організації безпеки обліково-аналітичної інформації;
- вивчити конкурентне середовище досліджуваного підприємства у процесі стратегічного планування розвитку;
- запропонувати механізм захисту обліково-аналітичної інформації в обліковій політиці підприємства.

Об'єктом дослідження є особливості організації захисту цифрової обліково-аналітичної інформації підприємства за допомогою інформаційних технологій.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних питань, пов'язаних із захистом цифрової обліково-аналітичної інформації підприємства.

Методи дослідження. У роботі використовувались загальноекономічні, статистичні, розрахунково-аналітичні, математичні методи дослідження.

Інформаційними джерелами для написання кваліфікаційної роботи стали: законодавчі та нормативні акти, наукові статті, автореферати до дисертацій, монографії, дані фінансової звітності досліджуваного підприємства.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних положень і розробленні науково-практичних рекомендацій щодо захисту цифрової обліково-аналітичної інформації підприємства. Основні положення новизни:

удосконалено:

– методичні рекомендації щодо формування механізму захисту обліково-аналітичної інформації та врахування його в обліковій політиці підприємства.

набули подальшого розвитку:

– сукупність завдань захисту обліково-аналітичної інформації, що можуть бути здійснені з використанням хмарних технологій;

– поняття комерційної інформації та методичні рекомендації щодо її збереження.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що рекомендації і пропозиції, а також розробки, наведені в роботі, сприяють розвитку інформаційних технологій задля захисту обліково-аналітичної інформації, які можуть використовуватись на вітчизняних підприємствах. Окремі результати використано у діяльності XXXXXXXXXXXX (акт про впровадження № 161/12 від 20.11.2024 р.) р.

Особистий внесок магістра. Кваліфікаційна робота магістра – результат самостійного наукового дослідження.

Апробація результатів дослідження. Основні положення кваліфікаційної роботи магістра доповідались на міжнародних конференціях, зокрема VII науково-практичній міжнародній інтернет-конференції молодих науковців, здобувачів освіти «Сучасні тенденції розвитку обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування» (21 листопада 2024 р., м. Луцьк).

Публікації. Основні наукові положення кваліфікаційної роботи магістра опубліковано в 1 тезах міжнародної наукової конференції. Загальна кількість публікацій за темою магістерської роботи становить 1 праця.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАХИСТУ ЦИФРОВОЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Теоретичні основи забезпечення захисту цифрової обліково-аналітичної інформації підприємства

Безпека цифрової інформації на сьогодні – це безпека бізнесу в цілому. У час, коли всі платіжні інструкції, розрахунки, подача фінансової та податкової звітності є за допомогою інформаційних технологій; коли існуючі бухгалтерські програми не оновлюються і є ризик втручання зі сторони – захист є особливо важливим завданням. Доцільність обробки значного масиву даних спричиняє додаткові загрози виникнення витрат у випадку кібератаки чи збою системи. Значна кількість ресурсу на сьогодні витрачається на збереження обліково-аналітичної інформації суб'єкта господарювання.

Тому захист облікової інформації на підприємствах є першочерговим завданням для розробки заходів, спрямованих на збереження інформації, що міститься в комп'ютерній базі даних підприємства С. М. Деньга визначає загрози комп'ютеризованим інформаційним системам бухгалтерського обліку як активні загрози, так і пасивні загрози, які поділяються на дві категорії. До активних загроз відносять комп'ютерне шахрайство та комп'ютерний саботаж.

Пасивні загрози – це системні помилки (пошкодження окремих компонентів обладнання) та катастрофи [11]. Дослідники відзначають, що 45% причин криз є навмисними. Враховуючи збільшення останнім часом кількості незаконних фінансових операцій, крадіжок і шахрайства в Інтернеті, а також зловживань і підробки програмного забезпечення, пріоритет в оцінці надійності систем інформаційної безпеки повинен зміститися від традиційної інформаційної безпеки до кібербезпеки.

Питання кібербезпеки зачіпають не лише державні інституції, а й інтереси приватного сектору та громадянського суспільства. Водночас низький

рівень взаємодії між органами державної влади, неурядовими організаціями та приватним сектором, відсутність системних нормативних документів, що описують загрози для України в кіберпросторі, є наслідком відсутності цілісного обговорення питань кібербезпеки.

Під захистом облікової інформації розуміється стан захищеності такої інформації від природних, техногенних випадкових або навмисних впливів, які можуть завдати збитків власнику або користувачу такої інформації. Не розглядаючи це поняття конкретно, можна говорити про інформаційну безпеку взагалі. Однак, якщо інформаційна безпека стосується безпеки інформаційних баз даних та різноманітних додатків, які є частиною комп'ютерних мереж, то необхідно уточнити співвідношення між інформаційною безпекою та кібербезпекою.

Експерти з комп'ютерної безпеки вважають, що кібербезпека – це лише новий термін, який визначає те, чим вони займалися десятиліттями. Інший науковий погляд на природу кібербезпеки передбачає наступальну поведінку. Іншими словами, кібербезпека відрізняється від традиційної інформаційної безпеки тим, що передбачає використання практичних дій і засобів для нападу на супротивників.

У науковій літературі при розмежуванні понять «кібербезпека» та «інформаційна безпека» загрози кібербезпеки визначаються як вразливість об'єктів критичної інфраструктури та національних інформаційних ресурсів до кібератак, а також фізична та моральна застарілість систем захисту державної таємниці та інших видів інформації з обмеженим доступом. О.А. Баранов вважає, що проблему оцінки стану кібербезпеки слід розглядати в нерозривному зв'язку з оцінкою можливої або завданої шкоди соціальним і соціотехнічним системам як системам вищого порядку [1, с. 60].

На відміну від інформаційної безпеки, можна погодитися, що мова йде не про інформацію взагалі, а про інформацію, яка циркулює в кіберпросторі і становить важливу частину його змісту. інформації, що зберігається на одному комп'ютері, до користувача цього комп'ютера.

Зрозуміло, що втрата критично важливої інформації не вважається

загрозою кібербезпеці. Однак захист інформації має базуватися на цінності інформації для зловмисника, який буде відносини виключно на фінансових, а не для себе. Привабливою може бути інформація управлінського обліку, в тому числі комерційна таємниця. Очевидно, що питання кібербезпеки повинні стояти на порядку денному всіх компаній, незалежно від їх розміру, складності або характеру комерційної діяльності, і повинні бути зрозумілі всім співробітникам.

Розробники «Експертного керівництва з кібербезпеки» зазначають, що, в принципі, великі міжнародні компанії проявляють більше ініціативи щодо зниження ризиків, пов'язаних з кіберзагрозами, але ті ж загрози і ризики однаково стосуються середнього і сімейного бізнесу [8].

За визначенням Міжнародного союзу електрозв'язку (МСЕ), кібербезпека – це набір інструментів, стратегій, принципів безпеки, гарантій, керівних принципів, підходів до управління ризиками, поведінки, навчання, практичного досвіду, страхування та технологій, які можуть бути використані для захисту кіберсередовища, організаційних ресурсів та користувачів [3].

Згідно з тлумачним словником української мови, визначення поняття «кібербезпека» ґрунтується на розумінні поняття «безпека». Так, кібербезпека – це певний стан системи, за якого нейтралізуються загрози доступності, цілісності або конфіденційності даних, що циркулюють в інформаційній системі. Вітчизняні дослідники зазначають, що проблема кіберзлочинності в Україні загострюється тим, що регулювання у цій сфері відстає від розвитку нових інформаційних технологій.

Національна стратегія кібербезпеки України визначає кібербезпеку України як стан захищеності життєво важливих інтересів людини, громадянина, суспільства та держави у кіберпросторі, що досягається шляхом комплексного застосування комплексу правових, організаційних та інформаційних заходів. Під кіберпростором розуміється результуюче середовище, що базується на єдиних принципах і функціонує за загальними правилами інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем [8].

Кіберпростір включає в себе три основні складові.

1) Інформація в цифровому представленні – статична (файли, записані на носіях даних) і динамічна (пакети, потоки, команди, запити)

2) Технологічна інфраструктура, ІКТ та програмне забезпечення. За допомогою якої здійснюються основні дії з інформацією (інтернет та мережеві з'єднання, комп'ютери, гаджети тощо);

3) інформаційна взаємодія суб'єктів із використанням інформації, одержуваної і оброблюваної за допомогою технічної інфраструктури.

Необхідно включати відповідну реакцію на загрозу, тобто практичні дії та заходи з протидії атакуючій стороні. Ми дотримуємося точки зору, що розуміє кіберпростір як віртуальне комунікаційне середовище, утворене системою зв'язку між користувачами та об'єктами інформаційної інфраструктури, такими як електронні інформаційні ресурси (ЕІР), системи та мережі всіх форм власності, що управляються автоматизованими системами управління і ці об'єкти використовуються не тільки для перетворення та передачі інформації, що циркулює в них, для задоволення інформаційних потреб суспільства, а й для впливу на аналогічні об'єкти з іншого боку [6].

Враховуючи сутність поняття «захист інформації», що трактується міжнародним стандартом ISO/IEC 27001 [9] як забезпечення конфіденційності, цілісності та доступності інформації, під кібернетичною безпекою облікової інформації розуміється як стан захищеності, за якого забезпечується своєчасне виявлення, запобігання та зведення нанівець несанкціонованого використання, порушення конфіденційності, цілісності або знищення облікової інформації електронними засобами.

1.2. Заходи кіберзахисту облікової інформації

Завданням кіберзахисту та безпеки даних в бухгалтерському обліку є забезпечення комплексу організаційно-технічних заходів та кадрових завдань, спрямованих на захист комерційної таємниці. Заходи безпеки реалізуються у вигляді програм або програмних пакетів, які розширюють функціональність

стандартних операційних систем або систем управління базами даних. Ми виокремили три групи заходів кіберзахисту облікової інформації, а саме організаційні, технічні та кадрові.

Організаційні полягають в обмеженні несанкціонованого доступу до обліково-аналітичної інформації. Технічні, у свою чергу, це попередження навмисного пошкодження облікових систем за допомогою спеціально спровокованих порушень роботи технічних засобів або інформаційних технологій. Підвищення компетенцій працівників та їх відповідальності у процесі використання інформаційних технологій є основою кадрових заходів.

На технічному рівні заходи кібербезпеки включають контроль доступу до облікових даних, управління авторизацією та захист облікової інформації. Основним способом запобігання кіберзагрозам є впровадження заходів контролю доступу до веб-сайтів, систем та файлів на послідовному рівні [4].

Деякі функції безпеки передбачені в бухгалтерському програмному забезпеченні, наприклад наявність пароллю для входу, фіксація того хто створює документи, ведення журналу роботи та керування документами. Крім вбудованих функцій контролю доречно регулярно здійснювати перевірку на наявність пристроїв призначених для прослуховування.

Основним способом запобігання кіберзагрозам є впровадження заходів контролю доступу до веб-сайтів, систем та файлів на послідовному рівні. Основним способом запобігання кіберзагрозам є запровадження послідовних заходів контролю доступу до веб-сайтів, систем і файлів.

Створення механізмів підзвітності дозволить визначити, хто працює над системою і що він робить у певний момент часу, а також реєструвати події, які відбуваються в комп'ютеризованих інформаційних системах бухгалтерського обліку.

Окрім використання вбудованих у програмне забезпечення засобів захисту, слід передбачити низку заходів контролю, наприклад, моніторинг комп'ютерної мережі на предмет наявності підслуховуючих пристроїв. Водночас важливим елементом захисту є грамотне та неухильне виконання обліковим персоналом своїх обов'язків щодо забезпечення дотримання

необхідних правил безпеки, правильна поведінка якого впливає на рівень кібербезпеки підприємства.

Постачальників та підрядників слід заохочувати до дотримання принципів захисту інформації для компаній, які замовляють продукцію, товари, роботи та послуги. Загрозу витоку інформації становлять такі дії:

- відкриття файлів на комп'ютері від невідомих осіб, надісланих електронною поштою або через програми обміну миттєвими повідомленнями;
- встановлення неліцензійного програмного забезпечення, яке не потрібне працівнику для виконання своїх обов'язків;
- використання паролів «за замовчуванням», створення простих паролів, не намагання змінювати паролі протягом тривалого періоду часу, особливо у вікні введення даних на комп'ютері.

Злочинці зацікавлені в особистій інформації, яка витікає через соціальні мережі через такі канали, як комп'ютери, ноутбуки та смартфони.

Не менш важливим є належне реагування на інциденти (внутрішні чи зовнішні, залежно від обставин). Інформування відповідних органів влади – це спосіб покращити загальну ситуацію з кібербезпекою. Таким чином, ефективність системи кібербезпеки залежить від ефективного управління ризиками.

Організаційні та кадрові питання вирішуються відповідно до розміру і потужності підприємства та згідно з розрахунком економічної доцільності рівня захисту облікової інформації. До таких проблем можна віднести створення спеціальних служб для забезпечення кібербезпеки облікової інформації або введення посад фахівців з кібербезпеки, які розробляють системи захисту різних комунікаційних мереж та електронних баз даних в структурі внутрішнього контролю та бухгалтерської служби підприємства.

Фахівці з кібербезпеки – це спеціалісти, які проводять тестування на інформаційну безпеку та проникнення, інспектори, які забезпечують захист конфіденційної інформації, аналітики проектів з кібербезпеки, системні адміністратори, адміністратори комп'ютерних мереж та менеджери систем інформаційної безпеки, в особі системних аналітиків кібербезпеки.

До обов'язків таких фахівців входить:

- виявлення вузьких місць системи та моделювання можливих ситуацій зовнішнього кібервпливу з точки зору загроз та пов'язаних з ними ризиків;
- моніторинг надійності систем захисту облікової інформації та розробка заходів безпеки на випадок непередбачуваних ситуацій;
- захист облікової інформації від до інформації з обмеженим доступом (службової, комерційної таємниці та іншої конфіденційної інформації);
- розроблення правил, політик і процедур у межах системи захисту облікової інформації;
- впровадження з метою запобігання незаконному втручанню в комп'ютерну інформацію та попередження злочинів, пов'язаних з її використанням, необхідно створити відповідні системи захисту інформації.

1.3. Хмарні технології у захисті обліково-аналітичної інформації

Одним із шляхів безпечного збереження обліково-аналітичної інформації є використання хмарних технологій. З одного боку така практика дає можливість доступу до інформації незалежно від місця знаходження користувача, з іншого дозволяє звужити коло таких користувачів до мінімуму. Особливо це стало актуальним у період війни. Є проблема інтеграції хмарних систем з існуючими бухгалтерськими програмами та базами даних, що може потребувати значних інвестицій та ресурсів.

В Україні використання хмарних бухгалтерських рішень стикається з певними перешкодами, такими як нерозвиненість ІТ-інфраструктури, обмеження, що накладаються місцевим законодавством, а також необхідність адаптації до особливостей місцевого бізнес-середовища. Однією з основних відмінностей між використанням хмарних технологій в Україні та інших країнах є необхідність адаптації до місцевих регуляторних вимог. Наприклад, українське законодавство вимагає суворого дотримання правил зберігання та обробки персональних даних, що впливає на вибір хмарних облікових

платформ.

Крім того, постає питання безпеки даних, особливо в умовах зростання кіберзагроз. Існує проблема інтеграції хмарних систем з існуючими бухгалтерськими програмами та базами даних, що може потребувати значних інвестицій та ресурсів. Особливості хмарних технологій в бухгалтерському обліку наведені в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Особливості хмарних технологій в бухгалтерському обліку

Технологія	Функція	Призначення	Особливості використання в Україні
CloudAccounting X	Автоматизація обліку та звітності	Зменшення витрат, швидкий доступ	Адаптація до місцевого законодавства
FinTech Cloud Suite	Фінансовий аналіз, управління бюджетом	Висока точність даних	Відповідність регуляторним вимогам
LedgerCloud	Управління грошовими потоками	Мобільність, простота адміністрування	Комплексна підтримка в Україні
TaxationCloudPro	Податковий облік	Актуальні податкові дані	Синхронізація з місцевими податковими системами

Примітка: сформовано автором на основі джерел [1; 18]

Керуючись загальними нормами, такими як Загальний регламент про захист даних (GDPR), компанії мають високі вимоги до безпеки даних, а хмарні сервіси повинні відповідати суворим стандартам конфіденційності та захисту даних. Рушієм впровадження хмарних технологій в Європі є акцент на міжнародних стандартах бухгалтерського обліку (МСФЗ).

Оскільки західноєвропейські компанії часто працюють на міжнародних ринках, хмарні бухгалтерські системи повинні бути гнучкими до різних стандартів звітності та обліку, а хмарні платформи повинні легко налаштовуватися та інтегруватися з різними фінансовими системами. Велика увага приділяється екологічній стійкості та корпоративній соціальній відповідальності, що впливає на вибір і використання хмарних технологій.

Сучасні технології пропонують різні можливості для підвищення ефективності, гнучкості та масштабованості облікових систем, а саме:

інфраструктура як послуга (IaaS) дозволяє міжнародним компаніям отримати доступ до необхідних їм обчислювальних ресурсів без значних капітальних інвестицій; послуги (PaaS) спрощують процес розробки та впровадження облікових систем; послуги (SaaS), що забезпечує зручний доступ до сучасних бухгалтерських додатків та інструментів аналізу [6].

Можна виокремити основні проблеми інтеграції хмарних технологій у діяльність вітчизняних обліковців, а саме: безпека даних та конфіденційності; забезпечення відповідності хмарних рішень українському законодавству; низький рівень цифрової грамотності працівників; висока вартість удосконалення компетенцій працівників.

Оскільки західноєвропейські компанії часто працюють на міжнародних ринках, хмарні бухгалтерські системи повинні бути гнучкими до різних стандартів звітності та обліку, а хмарні платформи повинні легко налаштовуватися та інтегруватися з різними фінансовими системами. Велика увага приділяється екологічній стійкості та корпоративній соціальній відповідальності, що впливає на вибір і використання хмарних технологій.

Використання хмарних технологій в європейському бухгалтерському обліку та фінансовому аналізі відображає поєднання високих технологічних стандартів, суворих регуляторних вимог та інноваційних підходів до обробки фінансової інформації. Така політика забезпечує ефективність, точність і прозорість обліку та відкриває нові можливості для оптимізації та розвитку бізнесу.

Поточний стан розвитку хмарних технологій дозволяє українським компаніям використовувати необхідну інфраструктуру під час війни без необхідності робити значні інвестиції у фізичне обладнання. Це можна зробити. У випадку бухгалтерії це означає, що ресурси можна швидко масштабувати під час пікових навантажень, наприклад, при подачі податкової звітності або в кінці фінансового року. Ми виокремили переваги найпоширеніших у використанні ІТ для українських реалій (табл. 1.2).

Ефективне впровадження хмарних технологій може значно підвищити ефективність, прозорість і гнучкість бухгалтерського обліку, забезпечуючи при

цьому відповідність місцевим вимогам і стандартам. Впровадження хмарних технологій має великий потенціал для оптимізації бухгалтерського обліку та фінансового аналізу в Україні у воєнний час.

Таблиця 1.2

Переваги використання окремих ІТ

№ п/п	Назва ІТ	Переваги для національних суб'єктів бізнесу
1.	IaaS	Враховує національне законодавство щодо захисту та обробки даних. Дає можливість швидкого масштабування інфраструктури за потреби.
2.	SaaS	Скорочення витрат на ІТ-інфраструктуру. Зберігає дані на віддалених серверах, що підвищує рівень захисту. Полегшує оновлення бухгалтерського програмного забезпечення та забезпечує відповідність найновішим стандартам і регуляторним вимогам, через спрощення доступу до найновіших бухгалтерських інструментів.

Примітка: сформовано автором на основі джерел [34; 45: 48].

Основний шлях підвищення рівня кібербезпеки – це особиста відповідальність кожного конкретного представника фінансово-облікових підрозділів підприємства. Нові технології, що стали більш актуальними у період змін умов зовнішнього середовища, сприяють виникненню нових викликів, що потребують значного фінансування. Вивчення практики європейських компаній, опанування новими інформаційними технологіями збереження та захисту, сприятиме, як безпеці цифрових даних зокрема, так і економічній безпеці підприємства в цілому.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ ТЕКСТИЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА

2.1 Основні тенденції розвитку текстильного виробництва в Україні

Після набуття Україною незалежності випуск продукції підприємствами легкої промисловості значно зменшився: 2001 він становив бл. 22 % від випуску у 1990 (свою роль відіграли і падіння доходів населення, зниження обсягів держзамовлення на пошиття професійного одягу).

Загалом за роки незалежності України виробництво товарів легкої промисловості скоротилося приблизно в 10 разів; кількість працівників – з 750 тис. осіб (1990) до 85 тис. осіб (на поч. 2020; понад 90 % – жінки); частка виробництва товарів легкої промисловості – з 20 % до 0,8 %.

Вітчизняна галузь легкої промисловості виробляє на 3 218 млрд грн реалізованої продукції, близько 51 % – експортується, здебільшого до Європи.

Натепер в Україні функціонує понад 2,3 тис. малих і середніх підприємств легкої промисловості. Виробництво зосереджене переважно на середніх підприємствах (14 % від загальної кількості підприємств легкої промисловості), які реалізують майже 80 % продукції. Практично всі підприємства приватизовані, у державній власності перебуває менше 1 %.

2008 виробництво товарів легкої промисловості України зросло до майже 60 % від рівня 1990. Проте згодом обсяг виробництва знову знизився, насамперед через світову фінансову кризу. Обсяги виробництва основних видів товарів легкої промисловості за 2014 проти 2008 значно зменшилися: так, виробництво обробленої шкіри скоротилося на 68 %; светрів, пуловерів, кардиганів – на 65,5 %; чоловічих костюмів – на 67 %. Сподівання на поліпшення ситуації після вступі України до СОТ 05.02.2008 не виправдалися, виробництво скоротилося внаслідок зниження рівня митно-тарифного захисту внутрішнього ринку.

Надалі спостерігалася нестабільність: спад упродовж 2014–2016 (до рівня 2004) та зростання у 2017–2018. У структурі легкої промисловості різні види економічної діяльності неоднаково реагували на ситуацію в країні. Так, текстильне виробництво та виробництво одягу 2014 мали приріст на 3,9 % та 2,0 % відповідно; дублення шкір і оздоблення шкіри, виробництво сумок, дорожніх і лимарно-сідельних виробів, вичинка та фарбування хутра – знизилися на 18,6 %. Ткацьке виробництво та виробництво взуття мають стабільну тенденцію до зниження.

У 2018 обсяг реалізованої продукції легкої промисловості України становив 93 % від рівня 2006. У 2019–2020 у розвитку галузі намітилися негативні тенденції. Наслідком негативної динаміки виробництва товарів легкої промисловості стало відставання України за цим показником, зокрема від Польщі – у 6 разів, від Німеччини – у 21 раз, від Італії – у 73 рази.

На зменшення виробництва вплинули: різке скорочення вітчизняної сировинної бази та залежність від імпортованої сировини; відсутність цілісної державної політики щодо консолідації коштів державного бюджету, власних коштів підприємств, а також кредитів і залучених інвестицій; складність митних процедур для підприємств галузі за умов давальницької схеми та експорту продукції; зниження купівельної спроможності населення; нерівні умови для великих підприємств і малого бізнесу в оподаткуванні; відсутність бюджетного фінансування науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт, розробок нових технологій; висока собівартість вітчизняних товарів легкої промисловості; відсталість за технологічним рівнем і дизайнерськими рішеннями від провідних закордонних підприємств тощо.

Скасування централізованого планування, замовлення продукції та лібералізація ринку без відповідних економічних та нормативно-правових заходів спричинили заповнення внутрішнього ринку низькоякісними імпортними товарами. Приватизація в галузі проводилася переважно без залучення інвестицій, що загальмувало її розвиток. Відсутність цільового фінансування та інфляція мала наслідком втрату підприємствами обігових коштів, через що вони працюють за давальницькими схемами. Різке зростання

цін на сировину та енергоносії призвело до збільшення собівартості продукції, загостило диспропорції між цінами на товари та купівельною спроможністю населення. Недоступність довгострокових кредитів спричинила нестачу власних фінансових ресурсів для самостійного виходу на зовнішні ринки. Через низьку заробітну плату знизився притік молодих кадрів на підприємства. Усі ці проблеми призвели до того, що в Україні легка промисловість зайняла позицію аутсайдера в економіці.

Підприємства легкої промисловості в Україні працюють за умов світових цін на сировину, матеріали та устаткування, що формують 65–80 % собівартості продукції. Водночас витрати на оплату праці становлять лише 10–20 % у собівартості продукції. Вітчизняні товари не витримують цінової конкуренції з контрабандними та контрафактними товарами. Серед чинників, які послаблюють конкурентоспроможність продукції української легкої промисловості на внутрішньому споживчому ринку, є сприятливі умови для імпорту одягу та ін. виробів: 2018 в Україну було імпортовано 130 тис. т вживаного одягу на суму майже 155 млн дол., що на 38,87 тис. т (та 57,47 млн дол.) більше, ніж 2015. За обсягом імпорту вживаного одягу і взуття 2018. Україна серед 112 країн світу посіла 4 місце після Пакистану, Малайзії та Кенії. Обсяг товарів легкої промисловості, імпортованих в Україну з країн Південно-Східної Азії, досяг критичної межі та за деякими товарними позиціями заповнив 65–95 % внутрішнього українського ринку.

Гострою проблемою є контрабанда товарів. Згідно зі звітністю трьох основних імпортерів в Україну готової продукції – Китаю, Туреччини й Польщі, 2017 з їхньої території ввезено продукції на 1079,1 млн дол., тоді як за даними Держстату України – лише на 483,3 млн дол. (тобто лише з цих країн на український ринок потрапило неврахованого імпорту трикотажних полотен, домашнього текстилю, одягу та взуття на 596 млн дол.). Втрати бюджету за рік тільки по цих країнах-експортерах становили 5,3 млрд грн.

За таких умов продаж вітчизняних товарів легкої промисловості на внутрішньому ринку – незначний. Українська легка промисловість є експортоорієнтованою. Товари легкої промисловості виробляються

підприємствами на умовах переробки давальницької сировини та постачаються до країн ЄС. 2017 46,21 % виготовленої продукції текстильних та інших вітчизняних виробництв реалізовано на зовнішніх ринках.

У перспективі, за державної підтримки, вид економічної діяльності здатний інтенсивно розвиватися. Україна має значні виробничі потужності для виготовлення готової продукції легкої промисловості, досвід виробництва високоякісної продукції, висококваліфіковані кадри та вигідне географічне розташування. Великі підприємства швейної, трикотажної, взуттєвої галузей за рахунок давальницьких схем змогли зберегти (подекуди лише частково) основні фонди, виробничі потужності, кадровий потенціал, модернізуватися; навчилися працювати з іноземними замовниками; освоїли новітні технології та обладнання, організацію виробництва, вимоги до якості продукції; зуміли переорієнтуватися на нові ринки й смаки нових поколінь споживачів.

За розрахунками та експертними оцінками Асоціації підприємств легкої промисловості «Укрлегпром» обсяг внутрішнього ринку легкої промисловості становить понад 120 млрд грн., що втричі перевищує офіційні дані.

Провідною підгалуззю легкої промисловості в Україні є текстильна, її розвиток суттєво впливає на конкурентоспроможність вітчизняного виробництва товарів народного споживання. 2019 у текстильному виробництві функціонували 510 підприємств, де працювали 15,9 тис. осіб. В Україні основними підгалуззями текстильної промисловості є бавовноочисна, бавовняна, вовняна, шовкова, лляна, конопляно-джутова, трикотажна, текстильно-галантерейна, первинної обробки льону та інших луб'яних культур, промисловість нетканих матеріалів тощо. Для виробництва тканин використовують натуральні (бавовняні, вовняні, лляні та шовкові), штучні й синтетичні (віскоза, капрон, нейлон тощо) волокна.

Особливе місце посідає лляна промисловість. На початок 2020-х років усі підприємства України з виготовлення виробів із льону використовують імпорتنу сировину. На базі Рівненського льонокомбінату 2008 засновано ТОВ «Т-Стиль», яке виготовляє та реалізовує тканини різного типу: кулірка, піке, плюшеву та махрову тканину, інтерлок, резинку (рубчик та рібану), двунитку,

тринитку. Використовує бавовняну, віскозну, акрилову, поліефірну пряжі та їх суміші, шиє готовий одяг. На 2020 на виробництві працюють 1500 осіб. Підприємство є лідером галузі легкої промисловості України за обсягами виробництва та динамікою розвитку.

Компанія «Лінен оф Десна» (м. Глухів Сумської області) – одне з найбільших підприємств України, яке працює за повним циклом виробництва (від вирощування льону та технічних конопель до виробництва натурального льонопенькового шпагату та мотузки, паливних брикетів і розсипного утеплювача). 2016 вперше за часи незалежності України компанія виготовила 100 % лляне полотно з місцевого льону врожаю 2015. Річний обсяг виробництва льоноволокна становить близько 1000 т, конопляного волокна – до 500 т. Більша частина виробленого волокна реалізовується в країни Європи та Азії для потреб прядильних і текстильних підприємств.

Підприємства легкої промисловості України об'єднуються в концерни, холдинги, утворюють кластери. Так, концерн «Ярослав» (засновано 1995) – національний лідер в текстильній галузі України. На 2020 у складі концерну діють 4 підприємства, які спеціалізуються на виробництві різноманітної продукції: постільної білизни, пледів, ковдр, матраців, махрових виробів, товарів для дітей, кухонного та ін. видах текстилю: ПП «Ярослав» (м. Київ), ТОВ «Фабрика Промінь» (сmt Димер, Київська обл.), ОДО «Богуславська суконна фабрика» (м. Богуслав), ОДО «Стеблівська бавовняно-прядильно-ткацька фабрика» (Черкаська обл.). Промисловий холдинг «ТК-Груп» (1995) – об'єднує підприємства з виготовлення тканин, пошиву предметів одягу та домашнього текстилю.

У м. Хмельницькому виробники жіночого одягу (14 компаній) об'єдналися в Подільський кластер виробників жіночих суконь («Podillya Women Apparel Cluster», 2019), а виробники весільних суконь – у Подільський весільний кластер («Podillya Wedding Group», 2018). Західноукраїнський кластер індустрії моди створено у червні 2018 у м. Львові; він об'єднав 40 компаній в регіоні. Представники кластерів прагнуть отримати переваги від співпраці і, що важливо, створити сильний світовий бренд «Зроблено в

Україні».

2000 утворено Асоціацію «Укрлегпром», що станом на початок 2021 об'єднує на добровільних засадах 257 провідних підприємств легкої промисловості України. Підприємства — учасники Асоціації виробляють понад 60 % загального обсягу продукції легкої промисловості України.

На розвиток легкої промисловості упродовж 2020–2021 суттєво вплинула пандемія коронавірусної інфекції. За 9 місяців 2020 галузевий експорт скоротився на 11,4 % (до 788,4 млн дол.), імпорт – на 5,6 %. Водночас на внутрішньому ринку України споживалося тільки 53,79 % продукції вітчизняних виробництв, тоді як імпортозалежність у сегменті кінцевого споживання товарів становила 87,22 %. У 2020 купівля одягу в Україні, за різними оцінками, скоротилося на 50–60 %. Замовлення іноземних компаній на виготовлення одягу в Україні впали на 30 %. Тільки за 2020 галузь орієнтовно втратила до 20 тис. робочих місць. Разом з тим підприємства легкої промисловості та приватні виробники швидко перепрофілювалися на виробництво засобів захисту.

Вимоги сьогодення полягають в інтеграції вітчизняної системи виробництва до міжнародної економічної спільноти. В правлінні підприємством XXXXXXXXXXXX необхідно передбачати як у довгостроковій, так і в короткостроковій перспективі можливі опосередковані фактори впливу на формування рівня економічної ефективності виробництва. Саме тому досягнення даної цілі, передбачає комплексне дослідження, систематизацію та обґрунтування наявних опосередкованих факторів впливу на економічну ефективність виробництва досліджуваного підприємства, з метою доповнення або формування принципово нових підходів щодо оцінки рівня економічної ефективності XXXXXXXXXXXX в майбутньому.

Основними видами діяльності XXXXXXXXXXXX є: текстильне виробництво; виготовлення та продаж швейних виробів, в тому числі одягу; виготовлення рукавів фільтрувальних та їх експорт; бавовняне, ватне, льняне, вовняне, шовкове, конопле-джутове, трикотажне, текстильно-галантерейне і валяльно-повстяне виробництво; виробництво штучного та синтетичного

волокна, виготовлення металевих сіток; оптова та роздрібна торгівля виготовленою продукцією; реалізація готової продукції в фірмових магазинках і інших підприємствах торгівлі; зовнішньоекономічна діяльність. Отож, проаналізувавши вище зазначене, бачимо, що дане акціонерне товариство належить до промислових підприємств, які займаються виробництвом готової продукції.

Скориставшись Статистичним щорічником України за 2020-2022 рр., ми здійснили аналіз виду економічної діяльності, до якого відноситься XXXXXXXXXXXX.

Показники, за якими проводилось дослідження наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Промисловість, (відсотків до попереднього року)	Рік		
	2020	2021	2022
Текстильне виробництво	99,6	92,2	98,3
Виробництво одягу	95,6	89,8	89,6

Отож, за даними проведеного аналізу бачимо, що протягом 2020-2022 рр. індекс текстильного виробництва в Україні був нестабільним. У 2020 році він складав 99,6% значення попереднього року. Це означає, що протягом 2021 року виробництво текстильної продукції зменшилось на 0,4% відповідно до 2020 року. Протягом 2021 року ситуація ще погіршилась, оскільки, з отриманих даних видно, що індекс текстильного виробництва ще знизився на 7,8%. Це було спричинено виникненням вірусу COVID-19, масовим локдауном. В 2022 році індекс текстильного виробництва теж не досягнув показника попереднього року. Значення різниці склало 1,7%.

Ситуація у напрямку виробництва одягу в Україні протягом даного проміжку часу приблизно така ж сама. У 2020 році індекс виробництва цієї промисловості впав на 4,4%, порівняно з попереднім роком. Протягом 2021 року скоротився аж на 10,2% порівняно з 2020. Показник 2022 року не досягнув рівня 2021 на 10,4%. Причинами цього також був COVID-19.

Аналіз було проведено на основі загальних показників по підприємствах

даних галузей промисловості в цілому по Україні. Також ми провели таке дослідження у регіоні, де розташоване підприємство XXXXXXXXXXXX, а саме по Волинській області.

Отож, за даними того ж Статистичного щорічника України за 2020-2022 рр. маємо, що у 2020 році індекс промислової продукції у Волинській області складав 102,2%. Це на 2,2% більше, аніж у 2019 році. Однак, у 2021 році ситуація дещо погіршилась і показник знизився до 94,9%. Протягом 2022 року обсяги виробництва промислової продукції трохи збільшилися, але не досягнули рівня 2021 на 4,3%. Причинами цього слугувало зменшення обсягів продажів виготовленої продукції, що було спричинено масовими нокдаунами.

На першому етапі ми провели аналіз сучасного стану підприємства XXXXXXXXXXXX. Ми з'ясували головні тенденції розвитку акціонерного товариства, його структура, головні гравці на ринку, їхні цілі та можливості, місце на ринку, споживачі продукції та їхні вподобання тощо.

На другому етапі ми оцінили умови функціонування галузі та ступеня її привабливості (див. дод. Б). Окрім перелічених в таблиці показників, враховується також сильні та слабкі сторони галузі, її можливості та загрози, їхній вплив на становище та вибір стратегій розвитку. Це загальні показники, за якими можна оцінити ступінь привабливості галузі. Але з цією метою можна скористатися методиками, які дещо відрізняються від загально прийнятих. Вчені Дж. Харрісон та Дж. Томпсон запропонували своє бачення цієї оцінки.

Підхід, який пропонує Дж. Харрісон, є одним з найчіткіших та найзручніших методів визначення привабливості галузі. Він складається з оцінювання конкретно визначених показників, які, на його думку, характеризують привабливість галузі. Показникам присвоюється відповідна вага та визначається рейтинг.

При цьому одним з умов є те, що питома вага кожного з показників є фіксованою і не змінюється. Також необхідно визначити рейтинг кожного показника, де «1» – найменше значення, «5» – найбільше. Оцінка привабливості галузі розраховується як добуток питомої ваги на рейтингову оцінку кожного показника. Результатом аналізу буде середнє значення за всіма

характеристиками.

Отож, визначимо результат аналізу, а саме проведемо оцінку привабливості XXXXXXXXXXXX. Провівши розрахунки за даними таблиці 2.6, ми отримали коефіцієнт привабливості приватного акціонерного товариства «Едельвіка», що склав 2,02. Отримане значення більше 1, а це означає, що дане підприємство має високу привабливість на ринку.

На нашу думку, показник досяг такого високого значення через сьогодишню ситуацію в країні. Через активні бойові дії з боку російської федерації на окупованих територіях України було зруйновано багато фабрик, підприємств, які займалися виробництвом одягу та текстильним виробництвом. Це, в свою чергу, зменшило кількість конкурентів XXXXXXXXXXXX на українському ринку і за його межами.

Також, в умовах війни стрімко зріс попит на національний одяг України, зокрема, вишиті сорочки, спідниці, сукні, текстильну вишивку тощо. Одяг з українським орнаментом став дуже популярним не тільки серед наших громадян, але і жителів інших країн. Вдягаючи український національний одяг, вони намагаються виразити свою підтримку і привернути увагу до війни в Україні. Це також сприяє експорту готової продукції XXXXXXXXXXXX за межі нашої держави.

Таким чином, продукція підприємства користується значним попитом на ринку. На разі підприємство має декілька магазинів в місті Луцьк, де і реалізовує свою продукцію. Однак, керівництво планує підписати декілька договорів для продажу готової продукції за кордоном, а саме в Польщі.

2.2 Аналіз фінансово-економічного стану досліджуваного підприємства

Приватне акціонерне товариство «XXXXXX» створене та діє на підставі Закону України «Про акціонерні товариства», Цивільного та Господарського кодексів України та інших нормативних актів. Дане товариство створене з метою здійснення підприємницької діяльності для одержання прибутку в

інтересах акціонерів XXXXXXXXXXXX, покращення добробуту акціонерів у вигляді зростання ринкової вартості акцій товариства, а також отримання акціонерами дивідендів.

Предметом діяльності XXXXXXXXXXXX є: текстильне виробництво; виготовлення та продаж швейних виробів, в тому числі одягу; виготовлення рукавів фільтрувальних та їх експорт; бавовняне, ватне, льняне, вовняне, шовкове, конопле-джутове, трикотажне, текстильно-галантерейне і валяльно-повстяне виробництво; виробництво штучного та синтетичного волокна, виготовлення металевих сіток; оптова та роздрібна торгівля; заготівельна і постачальницько-збутова діяльність; закупівля і переробка тканин, прикладних і допоміжних матеріалів; реалізація готової продукції в фірмових магазинках і інших підприємствах торгівлі; зовнішньоекономічна діяльність; здійснення інших видів діяльності, що відповідають меті створення товариства і його цілям та не заборонені чинним законодавством України.

XXXXXXXXXXXXX було засноване в серпні 1994 року і до 2001 року підприємство займалося лише гуртовою торгівлею текстильними та галантерейними матеріалами. Однак 2001 року були організовані швейне, 2004 року – ткацьке, 2014 року – оздоблювальне виробництва.

Наразі підприємство займається власним виготовленням тканин; пошиттям готового жіночого, чоловічого та дитячого одягу та аксесуарів у етнічному стилі; виготовленням домашнього текстилю; надає послуги з фарбування тканин.

Основними видами економічної діяльності підприємства є: ткацьке виробництво; виробництво готових текстильних виробів та продаж; виробництво інших текстильних виробів технічного та промислового призначення.

Основним видом діяльності XXXXXXXXXXXX за класифікацією видів економічної діяльності є вид за кодом 13.20 «Ткацьке виробництво».

Середня кількість осіб на підприємстві складає 235 осіб. Працівники XXXXXXXXXXXX діляться на дві групи: промислово-виробничу (включає робітників, зайнятих виробництвом та іншими обслуговуваними процесами,

пов'язаними із виробництвом); адміністративно-управлінську (персонал, зайнятий у соціальній сфері діяльності).

Персонал промислово-виробничої групи складається з основних і допоміжних робітників, залежно від виконуваних функцій (виробництво продукції або обслуговування технологічного процесу відповідно).

Персонал адміністративно-управлінської групи займається менеджментом процесів діяльності підприємства, зокрема управлінням виробництвом та підпорядкованими працівниками. Працівники цієї групи займають керівні посади в межах функціональних відділів або на підприємстві загалом. Їх основні управлінські функції це:

- управління процесами, що відбуваються всередині організації;
- управління процесами взаємодії організації із зовнішнім середовищем;
- безпосереднє управління організацією.

Організаційно-виробничу структуру XXXXXXXXXXXX зображено в додатку А. Вища керівна ланка та апарат управління разом становлять адміністративно-управлінську групу, функції якої наведені вище.

Загальні відомості про товариство узагальнені в додатку В.

Виробництво на підприємстві поділяється на основне та допоміжне.

До основного виробництва належать 8 цехів, а саме:

- ткацький (куди передається основа для сурової неоздбленої тканини, у яку вона потім перетвориться);
- тканинно-оздоблювальний (у цьому цеху на сушильно-розширювальному обладнанні тканина проходить термостабілізацію, просушується та відбілюється);
- експериментальний (перед фарбуванням тканини довжиною приблизно у 900-1000 метрів, на даному цеху профарбовується лише невеликий клаптик-зразок; потім порівнюється з каталогом еталонних кольорів Pantone, щоб переконатися, чи вийшов бажаний колір);
- фарбувально-оздоблювальний (тут в трьох атмосферних джигерах фарбуються натуральні тканини, а у високотемпературній – синтетичні);
- розкрійний (тут при накладенні прошарків тканин один на одного за

допомогою лекал, а також спеціальних розкрійних ножів або автоматизованих розкрійних комплексів викроюють деталі);

- вишивальний (якщо викроєні деталі передбачають нанесення вишивки, то їх направляють до вишивального цеху, де і наноситься певний візерунок);
- швейний (після розкрійного або вишивального цехів деталі надходять до швейного цеху та згідно з технологічною картою зшиваються, тобто перетворюються на одяг);
- цех кінцевої обробки (тут готовий виріб оглядається, прасується, за потреби на нього вішають цінник і т.д.).

Допоміжне виробництво налічує:

- творчу майстерню (тут дизайнери, модельєри та технологи розробляють та випробовують нові ескізи моделей одягу, так звані «експериментальні зразки», за якими потім відшиватимуться цілі партії);
- лабораторію контролю та якості (тканини та готові елементи одягу проходять перевірку відповідності стандартам якості);
- фотостудію (у якій проходить фотосутинг колекцій одягу, світлини яких згодом публікуються на сайті та в соцмережах компанії);
- ремонтно-механічний цех (де відбувається діагностика, ремонт, оновлення техніки й основних засобів).

XXXXXXXXXXXX також має у своєму розпорядженні обслуговувані господарства, а саме транспортне та складське. У свою чергу, перше служить для перевезення та постачання продукції, а друге – для зберігання основних і допоміжних матеріалів, готової продукції, палива.

Органами управління та контролю XXXXXXXXXXXX є:

1. Загальні збори;
2. Правління товариства;
3. Ревізор.

Загальні збори є вищим органом товариства. Товариство зобов'язане щороку скликати загальні збори.

До виключної компетенції цих зборів належить: визначення основних напрямів діяльності товариства; прийняття рішення про розміщення акцій;

прийняття рішення про збільшення / зменшення статутного капіталу товариства і т. д.

До порядку денного річних Загальних Зборів обов'язково вносяться питання щодо: затвердження річного звіту товариства; розподіл прибутку і збитків товариства; прийняття рішення за наслідками розгляду звіту правління, звіту ревізора.

Загальні збори можуть вирішувати будь-які питання діяльності товариства.

Правління є колегіальним виконавчим органом, члени якого є посадовими особами товариства та несуть відповідальність за поточну діяльність та управління товариством, та контролюють таку поточну діяльність та управління товариством в межах, визначених статутом. Організаційною формою роботи правління є чергові та позачергові засідання.

Правління підзвітне загальним зборам, організовує виконання їх рішень. До компетенції правління належить вирішення всіх питань, пов'язаних з керівництвом поточною діяльністю XXXXXXXXXXXX, крім питань, що належать до виключної компетенції загальних зборів або ревізора.

Контроль за фінансово-господарською діяльністю товариства здійснюється ревізором. Він веде бухгалтерські книги та фінансову звітність, де обліковуються надходження та витрати, активи і пасиви, прибутки та збитки, виплати акціонерам та працівникам, операції в іноземній валюті, позики, товарно-матеріальні запаси та всі інші статті, які необхідні для точного відображення фінансово-господарської діяльності та справ товариства, а також для забезпечення акціонерам можливості оцінити діяльність товариства.

Ревізор XXXXXXXXXXXX має право: отримувати від посадових осіб товариства інформацію та документацію, необхідні для належного виконання покладених на неї функцій, протягом двох робочих днів з дати подання письмової вимоги про надання такої інформації та документації; отримувати усні та письмові пояснення від посадових осіб та працівників товариства щодо питань, які належать до компетенції ревізора, під час проведення перевірок; оглядати приміщення, де зберігаються грошові кошти і матеріальні цінності та

перевіряти їх фактичну наявність; звертатися до голови правління або виконуючого його обов'язки та вимагати проведення позачергового засідання правління товариства з метою вирішення питань, пов'язаних із виникненням загрози суттєвим інтересам товариства або виявленням зловживань, вчинених посадовими особами.

В таблиці 2.2 систематизовано дані щодо аналізу номенклатури виготовленої продукції на XXXXXXXXXXXXX.

За даними досліджень бачимо, що 2023 рік для XXXXXXXXXXXXX був найбільш продуктивніший, порівняно з попередніми роками. Протягом 2023 року було виготовлено 632,8 тис. шт продукції, що на 151,4 тис. шт більше порівняно з 2021 роком і на 195,2 тис. шт – з 2022 роком. З них 318,5 тис. шт лляної тканини та 102,9 тис. шт скатертної тканини. Найменше виготовлено було домотканого полотна – 63,0 тис. шт, що на 10,7 тис. шт менше ніж в 2021 році і на 2,9 тис. шт – ніж в 2022 році.

Таблиця 2.2

Номенклатура виготовленої продукції на XXXXXXXXXXXXX за 2021–2023 рр.

№ з/п	Назва продукції (робіт, послуг)	Обсяг виготовленої продукції, тис. шт			Абсолютне відхилення, %		
		2021	2022	2023	2021/2022	2023/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Костюмні тканини	48,7	36,6	67,9	12,1	19,2	31,3
2	Ткано-декоративні тканини	78,1	67,2	80,5	10,9	2,4	13,3
3	Скатертна тканина	46,0	78,9	102,9	-32,9	56,9	24,0
4	Лляні тканини	234,9	189,0	318,5	45,9	83,6	129,5
5	Домоткане полотно	73,7	65,9	63,0	7,8	-10,7	-2,9
	Разом	481,4	437,6	632,8	43,8	151,4	195,2

Примітка: сформовано автором у результаті аналізу Звіту з виробництва XXXXXXXXXXXXX за 2021–2023 рр.

Щоб дізнатися ефективність роботи XXXXXXXXXXXX, проведемо аналіз основних техніко – економічних показників його діяльності в таблиці 2.3.

Розраховані техніко-економічні показники XXXXXXXXXXXX дозволили виявити нестійку динаміку переважної більшості показників: покращення у 2022 році та певне погіршення у 2023 році. Свідченням цього є в першу чергу динаміка чистого прибутку: 2021 рік – 1589 тис. грн., 2022 рік – 2253 тис. грн., 2023 рік – 1466 тис. грн. Основною причиною збільшення/зменшення прибутку було збільшення/зменшення обсягів реалізації, розширення ринків збуту, незначне підвищення цін. Відповідно чистий дохід від реалізації зріс з 52243 тис. грн. у 2021 році до 85472 тис. грн. у 2022 році, тобто на 63,6%, тоді як в наступному 2023 році – навпаки зменшився до рівня 66931 тис. грн., тобто на 21,59%. Як наслідок змінилася собівартість реалізації: відповідно у 2022 році збільшилася на 74,26%, а у 2021 році – навпаки зменшилася на 32,53%. За аналізований період щорічно зростала чисельність працюючих з 216 осіб у 2021 році до 236 осіб у 2023 році.

Зростання/зменшення обсягів діяльності спричинило аналогічну динаміку до зміни вартості майна XXXXXXXXXXXX: 2021 рік – 118261 тис. грн., 2022 рік – 138410 тис. грн., 2023 рік – 126564 тис. грн. Проте вартість запасів мала обернену динаміку: зменшення у 2022 році на 10822 тис. грн. та збільшення у 2023 році на 16346 тис. грн., що було зумовлено, в основному, динамікою залишків готової продукції на складі. Водночас залишкова вартість основних засобів в товаристві щороку зростала (відповідно на 44,20% та 4,95%), що є позитивним і було зумовлене нарощенням виробничих потужностей.

Позитивно оцінюється щорічне зменшення матеріальних витрат товариства з 34491 тис. грн. у 2021 році до 28172 тис. грн. у 2023 році через впровадження нового високо технологічного обладнання. Також позитивним є щорічне збільшення власного капіталу товариства: у 2022 році – на 2,51%, а у 2023 році – на 1,55% за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку. Динаміка обсягів реалізації призвела до аналогічної динаміки дебіторської та кредиторської заборгованостей: їх ріст у 2022 році та зменшення у 2023 році.

Таблиця 2.3

Основні техніко-економічні показники діяльності XXXXXXXXXXXX у 2020-2022 роках

Показники	2021	2022	2023	Абсолютний приріст		Темп приросту, %	
				2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	80317	52991	227893	-27326	174902	-34,02	430,06
Середня кількість працівників, осіб	216	219	236	3	17	1,39	7,76
Вартість майна підприємства, тис. грн.	118261	138410	126564	20149	-11846	17,04	-8,56
Середньорічна залишкова вартість основних засобів, тис. грн.	18389	26517,5	27830,5	8128,5	1313	44,20	4,95
Вартість запасів, тис. грн.	75259	64437	80783	-10822	16346	-14,38	25,37
Матеріальні витрати, тис. грн.	34491	33759	28172	-732	-5587	-2,12	-16,55
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	37176	64784	43713	27608	-21071	74,26	-32,53
Власний капітал, тис. грн.	84925	87059	88405	2134	1346	2,51	1,55
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	14117	41588	14908	27471	-26680	194,60	-64,15
Кредиторська заборгованість, тис. грн.	33336	51351	38159	18015	-13192	54,04	-25,69

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий прибуток, тис. грн.	1589	2253	1466	664	-787	41,79	-34,93
Чистий прибуток, тис. грн.	2,84	3,22	2,40	0,38	-0,82	13,45	-25,39
Матеріаловіддача, грн./грн.	1,51	2,53	2,38	1,02	-0,15	67,15	-6,16
Продуктивність праці, тис. грн. / ос.	241,87	390,28	283,61	148,41	-106,7	61,36	-27,33
Чиста рентабельність продажу продукції (товарів, робіт, послуг), %	3,04	2,64	2,19	-0,4	-0,45	-	-

Примітка: сформовано автором у результаті аналізу фінансової звітності XXXXXXXXXXXX за 2021–2023 рр.

Розраховані аналітичні показники показують також на нестійку динаміку роботи XXXXXXXXXXXX. Так, збільшення фондівдачі основних засобів на 13,45% у 2022 році свідчить про збільшення ефективності використання основних засобів даним товариством, водночас зменшення на 25,39% цього показника у 2023 році – відповідно про її зменшення. Таку ж нестійку динаміку має і матеріаловіддача: 2021 рік – 1,51 грн/грн, 2022 рік - 2,53 грн/грн, 2023 рік – 2,38 грн/грн., що вказує відповідно на збільшення у 2021 році ефективності використання матеріальних ресурсів та зменшення їх ефективності використання у 2023 році.

Аналогічно позитивно оцінюється і збільшення продуктивності праці у 2022 році на 148,42 тис. грн./ос., що вказує на про збільшення ефективності праці в процесі виробництва, та відповідно у 2023 році – зменшення даного показника на 0,15 тис. грн/ос. Проте негативно оцінюється щорічне зменшення чистої рентабельності продажу продукції (товарів, робіт, послуг) даного товариства: 2021 рік – 3,04%, 2022 рік – 2,64%, 2023 рік – 2,19%. Це означає, що якщо у 2021-2023 роках XXXXXXXXXXXX з 1 грн. чистого доходу від реалізації отримувало майже 3 коп. чистого прибутку, то у 2023 році – лише 2 коп, що є негативним.

2.3 Аналіз платоспроможності задля відшукування резервів організації безпеки обліково-аналітичної інформації

Фінансовий стан підприємства характеризується сукупністю параметрів, які виражають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів підприємства. Його оцінка є необхідною умовою для ефективного управління підприємством, для розміщення та використання його ресурсів.

Коефіцієнти ліквідності характеризують здатність підприємства погашати короткострокові боргові зобов'язання і конвертувати свої активи в грошові кошти. Розрахунок показників ліквідності XXXXXXXXXXXX за період 2021–2023 років проведемо в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Аналіз показників ліквідності XXXXXXXXXXXX у 2020-2022 роках

Показники	Нормативне значення	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютний приріст		Темп приросту, %	
					2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Гроші та їх еквіваленти, тис. грн.	х	1115	374	671	-741	297	33,54	79,41
Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн	х	28778	46793	35119	18015	-11674	62,60	-24,95
Оборотні активи, тис. грн	х	90481	106321	96281	15840	-10040	17,51	-9,44
Запаси, тис. грн.	х	75259	64437	80783	-10822	16346	-14,38	25,37
Коефіцієнт абсолютної ліквідності, грн/грн	0,2-0,35	0,04	0,01	0,02	-0,03	0,01	-75,00	100,00
Коефіцієнт швидкої ліквідності, грн/грн	0,6 – 0,8	0,53	0,90	0,44	0,37	-0,45	69,81	51,11
Коефіцієнт поточної ліквідності, грн/грн	1–1,5	3,14	2,27	2,74	0,87	0,47	-27,71	20,70

Примітка: сформовано автором у результаті аналізу фінансової звітності XXXXXXXXXXXX за 2021–2023 рр.

В цілому можна зробити висновок, що розраховані коефіцієнти швидкої ліквідності у 2022 році та поточної ліквідності у 2021-2023 роках XXXXXXXXXXXX знаходяться в межах норми, що позитивно характеризує його діяльність та свідчить про його змогу покрити свої термінові зобов'язання. Однак негативним є невідповідність коефіцієнта абсолютної ліквідності нормативному значенню (0,2-0,35) за досліджуваний період, що свідчить про неможливість погашення підприємством його термінових зобов'язань абсолютно ліквідними активами. Негативним є також недотримання нормативу (0,6-0,8) по коефіцієнту швидкої ліквідності у 2021 та 2023 роках. Всі досліджувані показники ліквідності мають нестійку динаміку. Досліджується негативне зменшення коефіцієнта абсолютної та поточної ліквідності у 2022 році та відповідно покращення їх значень у 2023 році. Водночас коефіцієнт швидкої ліквідності мав протилежну динаміку: позитивне зростання у 2022 році та негативне зменшення у 2023 році.

Ми проаналізували ліквідність балансу, даний аналіз допоможе виявити наскільки швидко XXXXXXXXXXXX може перетворити активи на гроші.

Коефіцієнт поточної ліквідності балансу XXXXXXXXXXXX за 2021 рік становить 2,7, що відповідає нормативному значенню. В 2022 і 2023 роках цей коефіцієнт знизився на 1,4 і дорівнював 1,3. Це означає, що ступінь покриття короткострокових пасивів оборотними активами підприємства трохи скоротилась, порівняно з попереднім роком. Оскільки, значення коефіцієнта поточної ліквідності потрапляє у проміжок його нормативного значення, то таке зниження не є критичним і XXXXXXXXXXXX зможе виконати свої короткострокові зобов'язання.

Коефіцієнт швидкої ліквідності XXXXXXXXXXXX 2021 рік становить 0,4, що трохи нижче від нормативного значення, яке становить 0,5-1. В 2022 і 2023 роках цей коефіцієнт зріс дорівнював 0,8 і 0,7 відповідно. Це означає, що в разі необхідності підприємство здатне вчасно погасити свої короткострокові зобов'язання з допомогою високоліквідних активів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності XXXXXXXXXXXX 2021 рік становить 0,02, що значно нижче від нормативного значення, яке становить 0,2-0,35. В

2022 і 2023 роках цей коефіцієнт зріс дорівнював 0,7 і 0,7 відповідно. Отож, в 2021 році підприємство за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів у вигляді ринкових цінних паперів і депозитів могло покрити лише мізерну частку своїх короткострокових поточних зобов'язань. Протягом 2022-го і 2023-го років ця частка значно зросла.

Сума власних оборотних коштів XXXXXXXXXXXX на кінець 2021 року становила 58122 тис. грн., на кінець 2022 року сума збільшилась до 63407 тис. грн., а 2023 року до 67373 тис. грн. Це свідчить, про те, що XXXXXXXXXXXX стало більш фінансово ліквідним.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами підприємства у 2021 році дорівнював 0,6. Протягом 2022 року він знизився до 0,3, а у 2023 – до 0,2, що нижче нормативного значення. Таке скорочення означає, що при потребі XXXXXXXXXXXX не зможе фінансувати оборотний капітал за рахунок власних оборотних коштів.

Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат підприємства власними оборотними коштами у 2021 році становив 0,7. У 2022 році він складав 0,6, а у 2023 – 0,5. Значення коефіцієнта, звісно, трохи знизилось, однак, дорівнює нормативному значенню. Це означає, що у критичній ситуації XXXXXXXXXXXX зможе покрити вартість запасів і свої витрати за рахунок власних оборотних коштів.

Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів підприємства у 2021 році дорівнював 0,01, що значно менше ніж нормативне значення. Однак, наступного року ситуація покращилась. У 2022 році він складав 1,9, а у 2023 році – 2,3. Це означає, що частка яку у власних оборотних коштів складають гроші та їх еквіваленти значно зросла.

Коефіцієнт покриття запасів XXXXXXXXXXXX протягом 2021 року становив 0,9, що трохи менше нормативного значення. У 2022 році він зріс до 1,0, а у 2023 році до 1,1. Отже, підприємство має достатньо джерел фінансування для створення виробничих та інших запасів.

Аналіз показників фінансової стійкості допоможе своєчасно виявити причини зниження рівня фінансової стійкості, пов'язані з погіршенням

фінансового стану підприємства.

Коефіцієнт автономії підприємства у 2021 році дорівнював 0,7. Протягом 2022-го і 2023-го років він знизився до 0,3, що нижче нормативного значення. Таке скорочення означає, що частка власного капіталу XXXXXXXXXXXX у загальних вкладаннях менша, аніж потрібно. Отож, підприємство залежне від зовнішніх джерел фінансування його діяльності.

Коефіцієнт фінансової залежності показує теж саме. У 2021 році він становив 1,4. Протягом 2022 року зріс до 3,1, а у 2023 році збільшився аж до 3,6, що значно більше допустимої норми.

Коефіцієнт фінансового ризику у 2021 році дорівнював 2,3, що значно вище оптимального показника. Це свідчить про те, що вкладання капіталу в підприємство було ризикованим. Проте, протягом 2022-го і 2023-го років ризик знизився. В 2022 році коефіцієнт фінансового ризику складав 0,5, а у 2023 році – 0,4.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу XXXXXXXXXXXX не змінився протягом трьох років і дорівняє 0,7. Це відповідає нормативному значенню. Отож, підприємство в потрібній ситуації зможе використати власний капітал для придбання оборотних активів.

Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень у 2021 році становив 0,1. Який означає, що 10% необоротних активів XXXXXXXXXXXX було профінансовано зовнішніми інвесторами. В 2022-му і 2023-му роках значення коефіцієнта дорівнювало 0. Це свідчить про те, що підприємство змогло протягом цих 2-х років погасити усі свої довгострокові зобов'язання.

Коефіцієнт довгострокового залучення коштів показує теж саме. Відповідно у 2021 році він становив 0,03, а протягом 2022-го і 2023-го років довгострокових зобов'язань підприємство не мало.

Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел показує, що у 2021 році частка власного капіталу XXXXXXXXXXXX у капіталізованих джерелах становила 90%. Протягом 2022-го і 2023-го років ця частка зросла і становила вже 100%.

Можна зробити висновок, що XXXXXXXXXXXX є фінансово стійким з

високою часткою власного капіталу.

У результаті аналізу ефективності використання підприємством власних коштів можна зробити такі висновки:

Коефіцієнт оборотності активів підприємства у 2022 році склав 0,2, а у 2023 році збільшився до 0,6. Такий зріст свідчить про те, що ресурси залучені для організації виробництва у 2023 році використовувалися ефективніше.

Коефіцієнт оборотності основних фондів XXXXXXXXXXXXX у 2022 році становив 1,7. Протягом 2023 року цей показник зріс до 8,4. Отож, у 2022 році на 1 грн основних засобів припадало 1,70 грн доходу, а у 2023 році – 8,40 грн доходу.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів підприємства у 2022 році дорівнював 0,3, у 2023 році – 0,7. Це означає, що протягом 2022 року оборотні активи XXXXXXXXXXXXX здійснили 0,3 оберти, а у 2023 році – 0,7 оберти.

Коефіцієнт оборотності запасів підприємства у 2022 році склав 0,5, а у 2023 році збільшився до 1,6. Такий зріст свідчить про те, що запаси підприємства у 2023 році використовувалися ефективніше.

Коефіцієнт оборотності готової продукції XXXXXXXXXXXXX у 2022 році склав 1,7, а у 2023 році збільшився до 2,3. Це свідчить про те, що попит на продукцію підприємства у 2023 році збільшився і вона має високу конкурентоздатність на ринку.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості підприємства у 2022 році склав 2,3, а у 2023 році збільшився аж до 8,2. Такий зріст свідчить про те, що дохід від реалізації готової продукції затримується у дебіторів набагато менше порівняно з 2022 роком.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу XXXXXXXXXXXXX у 2022 році склав 0,5, а у 2023 році збільшився до 2,1. Це означає, що ефективність використання власного капіталу підприємства у 2023 році значно підвищилась.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості підприємства у 2022 році склав 0,6, а у 2023 році збільшився удвічі. Такий зріст свідчить про те, що заборгованість перед зовнішніми інвесторами у 2023 році XXXXXXXXXXXXX погасить набагато швидше.

Такому результату сприяли підвищення попиту на готову продукцію підприємства, ефективне використання власного капіталу, активів та запасів.

Здійснивши аналіз оборотності активів підприємства можна зробити такі висновки.

У 2022 році активи XXXXXXXXXXXX один повний оберт здійснювали за 1800 днів, а у 2023 році – за 600 днів. Отож, у 2023 році управління активами підприємства було ефективнішим, що скоротило їх оборотність втричі.

У 2022 році один повний оберт основних фондів становив 212 днів, а у 2023 році – 43 дні. Отож, у 2023 році управління основними фондами підприємства було ефективнішим, що скоротило їх оборотність майже в п'ять разів.

У 2022 році оборотні активи XXXXXXXXXXXX один повний оберт здійснювали за 1200 днів, а у 2023 році – за 514 днів. Отож, у 2023 році управління оборотними активами підприємства було ефективнішим, що скоротило їх оборотність майже у 2,5 рази.

У 2022 році один повний оберт запасів становив 720 днів, а у 2023 році – 225 дні. Отож, у 2023 році управління запасами підприємства було ефективнішим, що скоротило їх оборотність майже в три рази.

У 2022 році готова продукція XXXXXXXXXXXX один повний оберт здійснювала за 212 днів, а у 2023 році – за 157 днів. Отож, у 2023 році управління готовою продукцією підприємства було ефективнішим, що скоротило її оборотність майже у 1,5 рази.

У 2022 році один повний оберт дебіторської заборгованості становив 157 днів, а у 2023 році – 44 дні. Отож, у 2023 році управління дебіторською заборгованістю підприємства було ефективнішим, що скоротило її оборотність майже в 3,5 рази.

У 2022 році власний капітал XXXXXXXXXXXX один повний оберт здійснював за 720 днів, а у 2023 році – за 171 днів. Отож, у 2023 році управління власним капіталом підприємства було ефективнішим, що скоротило його оборотність майже у 4 рази.

У 2022 році один повний оберт кредиторської заборгованості становив

600 днів, а у 2023 році – 300 дні. Отож, у 2023 році управління кредиторською заборгованістю підприємства було не дуже ефективним, оскільки її оборотність знизилась удвічі.

Коефіцієнт рентабельності майна XXXXXXXXXXXX у 2022 році становив 0,001, а у 2023 році він зріс до 0,08. Отож, використання майна підприємством покращилось, але є не досить результативним.

Коефіцієнт рентабельності капіталу XXXXXXXXXXXX у 2022 році становив 0,001, а у 2023 році він зріс до 0,08. Отож, використання капіталу підприємством є не досить ефективним, але поступово зростає.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу XXXXXXXXXXXX у 2022 році становив 0,002, а у 2023 році він зріс до 0,3. Отож, використання власного капіталу підприємством зросло, але є не досить результативним.

Коефіцієнт рентабельності продаж XXXXXXXXXXXX у 2022 році становив 0,3 і у 2023 році він не змінився. Це означає, що частка чистого прибутку у загальному доході підприємства досить висока і готова продукція користується попитом на ринку.

Коефіцієнт валової рентабельності основної діяльності XXXXXXXXXXXX у 2022 році становив 1,0, а у 2023 році він зменшився до 0,8. Отож, це свідчить про те, що ефективність господарської діяльності підприємства погіршилась.

Коефіцієнт рентабельності операційної діяльності XXXXXXXXXXXX у 2022 році становив 0,01, а у 2023 році він зріс до 0,2. Отож, це свідчить про те, що ефективність операційної діяльності підприємства покращилась.

Коефіцієнт чистої рентабельності реалізації продукції XXXXXXXXXXXX у 2022 році становив 0,01, а у 2023 році він зріс до 0,2. Отож, це свідчить про те, що продажі підприємства покращилась і його готова продукція має високу конкурентоспроможність.

Коефіцієнт рентабельності необоротних активів XXXXXXXXXXXX у 2022 році становив 0,05, а у 2023 році він зріс до 0,9. Отож, це демонструє здатність підприємства забезпечувати достатній обсяг річного прибутку по відношенню до середньорічної вартості основних засобів компанії.

Коефіцієнт рентабельності оборотних активів XXXXXXXXXXXX у 2022 році становив 0,001, а у 2023 році він зріс до 0,1. Отож, це демонструє здатність підприємства ефективно використовувати активи компанії для генерації прибутку.

Отримані результати аналізу прибутку підприємства допоможе розв'язати наступні задачі управління прибутком, як дослідження результативності використання прибутку підприємства, оцінку умов кредитування та визначення рівень ризику, своєчасне погашення заборгованості підприємства перед бюджетами, банками та іншими контрагентами. Виявлені резерви сприяють розвитку інформаційних технологій в обліку та оподаткування, що забезпечуватимуть, у тому ж числі, безпеку цифрової інформації.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ТА ЗАХОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЗАХИСТУ ЦИФРОВОЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Аналіз конкурентного середовища XXXXXXXXXXXX у процесі стратегічного планування розвитку

Дж. Томпсон запропонував перелік показників, які визначають привабливість виду економічної діяльності, які допомагають виявити шляхи розвитку підприємства. Передбачається з'ясування впливу кожного зі сталих показників за допомогою додаткових розрахунків: сильних та слабких сторін галузі, її можливостей та загроз шляхом проведення SWOT-аналізу, визначення впливу сезонних та циклічних коливань; чинників впливу середовища.

Результати SWOT-аналізу діяльності XXXXXXXXXXXX узагальнені в табл. 3.1. За даними аналізу бачимо, що загалом підприємство є привабливим для споживачів на ринку. Однак, існують і негативні чинники. Виявивши їх, підприємство зможе сформувавши ефективну стратегію свого подальшого розвитку.

Зовнішнє середовище багатогранне і неоднорідне за своїм складом. Воно включає велику кількість компонентів, які надають різний по мірі, характеру і періодичності вплив на компанію. Сюди входить економічна, політична, правова, соціальна, технологічна і інші складові, які діють на підприємство. Дію цих складових впливу підсилюють зміни, що відбуваються в зовнішньому середовищі.

Можна виділити дві складові зовнішнього середовища, що по-різному впливають на компанію: макросередовище і безпосереднє оточення. Макросередовище є частиною зовнішнього середовища, загального для всіх підприємств. Економічна складова макросередовища визначає загальний рівень економічного розвитку, ринкових стосунків, конкуренції, тобто економічні умови, в яких працює підприємство.

Таблиця 3.1

SWOT-аналіз діяльності XXXXXXXXXXXX

		Внутрішнє середовище			
		Сильні сторони проєкту (Strengths)	Слабкі сторони проєкту (Weakness)		
Позитивний вплив		1. Можливість переходу до типу виробництва “на замовлення”. 2. Використання автоматизованих систем управління. 3. Концентрація на основній діяльності, найбільш рентабельної для підприємства. 4. Здатність гнучко реагувати на ринкові зміни та внутрішні проблеми компанії.	1. Існує ризик зниження ефективності праці власного персоналу та втрати ним необхідних знань та досвіду. 2. Передача важливої інформації про підприємство в “чужі руки”. 3. Недотримання прийнятих зобов'язань щодо рівня обслуговування. 4. Складність у досягненні зниження витрат (великі тарифні ставки). 5. Зниження можливості впливу та контролю на ринку. 6. Існує ризик появи конкурента, який використовуватиме знання та досвід замовника.		
		Можливості проєкту (Opportunities)	Загрози проєкту (Threats)		
		1. Прямий шлях до створення міцних стосунків підприємств галузі, що спонукає до горизонтальної інтеграції, яка передбачає усунення конкуренції та спонукає до розвитку окремого підприємства та галузі у цілому. 2. Спонукає державну владу до підтримки підприємств створенням належної законодавчо-нормативної бази	1. Вірогідність монополізації ринку відповідних послуг. 2. Відсутність належного законодавчого регулювання.		
		Зовнішнє середовище			

Примітка: сформовано автором.

Її основні параметри: темпи інфляції, розмір процентної ставки, валютний курс, дефіцит бюджету, рівень безробіття, норми оподаткування, заробітна плата. Зміни цих макроекономічних показників впливають на рівень життя населення, платоспроможність споживачів, коливання попиту, визначають інвестиційну політику, рівень цін, прибутковість.

Правова складова включає закони і правові акти, що встановлюють допустимі норми ділових взаємин, права, відповідальність, обов'язки компаній,

регулюючих діяльність, включаючи обмеження на окремі її види, що визначають форми і методи захисту інтересів.

Від знання і дотримання ухвалених законів і правових норм залежить правильність висновку і виконання контрактів, законність ділових операцій, можливість вирішення спірних та інших питань, пов'язаних з діяльністю компанії, яка здійснюється в рамках існуючого законодавства (табл. 3.2 та 3.3).

Таблиця 3.2

Оцінка ступеня впливу політичних факторів на діяльність XXXXXXXXXXXXX

Фактор	Експерти (ступінь впливу)				Середня оцінка	Ваговий коефіцієнт
	E1	E2	E3	E4		
Політичні						
Зміна законодавства	4	4	4	5	4,25	0,095
Зміна політичних партій	4	4	4	5	4,25	0,095
Можливості теракту	5	4	4	4	4,25	0,095
Рівень політичної грамотності	3	3	4	3	3,25	0,073

Примітка: сформовано автором.

Політична складова, представлена органами державної влади, а також партіями, блоками, групами і іншими компаніями, визначає цілі і напрями розвитку суспільства, його ідеологію, зовнішню і внутрішню державну політику в різних областях, а також шляхи і засоби, за допомогою яких уряд має намір її здійснювати. Компанія повинна мати чітке уявлення про те, наскільки стабільна політична ситуація в країні.

Таблиця 3.3

Оцінка ступеня впливу економічних факторів на діяльність XXXXXXXXXXXXX

Фактор	Експерти (ступінь впливу)				Середня оцінка	Ваговий коефіцієнт
	E1	E2	E3	E4		
Економічні						
Економічний стан в країні	2	2	2	2	2	0,011
Динаміка курсу валют	4	4	4	5	4,25	0,095
Податкова політика	4	3	3	4	3,5	0,08
Рівень доходів населення	4	4	4	4	4	0,09

Примітка: сформовано автором.

Соціальна складова представляє соціальні процеси, які відбуваються в суспільстві і компанії та впливають на її діяльність.

У неї входять соціальна структура суспільства, її демографічні характеристики, такі, як рівень народжуваності, середня тривалість життя, темпу зростання населення, міграція, рівень освіти, кваліфікація.

Таблиця 3.4

Оцінка ступеня впливу соціальних факторів на діяльність XXXXXXXXXXXXX

Фактор	Експерти (ступінь впливу)				Середня оцінка	Ваговий коефіцієнт
	E1	E2	E3	E4		
Соціальні						
Рівень освіти	2	2	2	1	1,75	0,04
Демографічна ситуація	1	1	2	1	1,25	0,027
Культурний рівень населення	4	4	4	4	4	0,09

Примітка: сформовано автором.

Компоненти макросередовища тісно зв'язані між собою і роблять один на одного взаємний вплив. Зміну стану одних компонентів надає дія на інші частини макросередовища, що може призвести до їх зміни і посилення впливу на підприємство. Технологічна складова включає наукові і технологічні чинники, розвиток яких дозволяє компанії модернізувати стару і створювати нову продукцію, удосконалювати і розробляти технологічні процеси.

Природно-географічні чинники пов'язані з кліматичними умовами, запасами природних ресурсів, екологічною обстановкою (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Оцінка ступеня впливу технологічних факторів на діяльність XXXXXXXXXXXXX

Фактор	Експерти (ступінь впливу)				Середня оцінка	Ваговий коефіцієнт
	E1	E2	E3	E4		
Технологічні						
Прискорення технологічного та інформаційного процесу	3	3	2	3	3,25	0,073
Рівень інновацій та технологічного розвитку галузі	3	3	3	2	3,25	0,073
Витрати на дослідження та розробки	3	2	2	2	2,25	0,058

Примітка: сформовано автором.

Природні катаклізми, зміна клімату, поява озонових дір, посилення сонячної активності, обмеженість природних ресурсів, забруднення навколишнього середовища.

Найбільш відомим методом аналізу макросередовища є PEST-аналіз. Ми провели PEST-аналіз експертним методом, результати наведено у дод. Д.

Для проведення PEST-аналізу діяльності XXXXXXXXXXXX було використано дані звітності декількох відділів.

Завдання полягало в тому, щоб оцінити міру впливу і вірогідність впливу різних чинників зовнішнього середовища на підприємство загалом і реалізацію продукції зокрема. Робота виконувалася експертами в два етапи: на першому визначалася міра впливу чинників на діяльність підприємства у формі відносних нормованих вагових коефіцієнтів, а на другому – вірогідність їх впливу за п'ятибальною системою оцінок, при цьому 5 – найбільший вплив, а 1 – найменший.

Результатом PEST-аналізу є вибір основних чинників зовнішнього макросередовища, які створюватимуть можливості і погрози для ефективної діяльності XXXXXXXXXXXX.

Аналізуючи результати дослідження, подані в таблиці 3.6, можна зробити висновок, що найбільш впливовими факторами макросередовища є:

- зміна законодавства, яка дозволяє скористатися сприятливими можливостями для завоювання ніш на ринку, розширення сфери діяльності та є можливістю укріпити позиції на ринку;
- зміна політичних партій робить невеликий позитивний вплив;
- економічна нестабільність в країні є загрозою для підприємства;
- можливість теракту – велика загроза для підприємства, оскільки в цьому випадку компанія несе великі втрати і в цілому страждає економіка в країні.

В дод. Ж узагальнено результати проведення аналізу чинників конкуренції по даних XXXXXXXXXXXX.

Середньозважена оцінка прогнозу попадає в інтервал (0,25; 1), а саме становить 0,726. Отриманий результат свідчить про підвищення рівня сили конкуренції на ринку.

Провівши SWOT та PEST аналізи приватного акціонерного товариства «Едельвіка», ми визначили його сильні та слабкі сторони. Серед сильних сторін підприємства (Strengths) виділили такі: наявність необхідного бюджету для реклами; наявність необхідного бюджету на оновлення виробничого обладнання; збут готової продукції у власних магазинах; великий запас сировини; команда складається лише з висококваліфікованих фахівців.

Слабкі сторони (Weaknesses) включають: відсутність профілів компанії у соціальних мережах; недосконала облікова політика; відсутність вірусної реклами; відсутній систематичний контроль якості продукції.

Завжди є фактори, які можна використати на користь підприємства. Потрібно постійно стежити за ринком та помічати такі можливості, щоб вчасно їх використовувати. Також існують зовнішні події, які потенційно загрожують вашій справі, можуть зменшити прибуток, зіпсувати репутацію, перешкодити виробництву тощо. Тому ми визначили можливості і загрози XXXXXXXXXXXX.

До можливостей (Opportunities) віднесли: зростання ринку сировини; багато конкурентів припинили свою діяльність через ситуацію в країні; зростання попиту на подібну готову продукцію; пріоритетність вітчизняних виробників в очах населення.

До загроз (Threats) увійшли такі: зростання цін на сировину для виготовлення готової продукції; зміна податкової політики; низька купівельна спроможність населення; висока ймовірність знищення основних засобів підприємства через воєнні дії в країні.

3.2. Механізм захисту обліково-аналітичної інформації в обліковій політиці підприємства

Облікова політика підприємства повинна формуватися на основі аналізу сучасного рівня та динаміки розвитку інформаційних технологій. Механізм захисту обліково-аналітичної інформації, що має прослідковуватись в наказі

про облікову політику відображено на рис. 3.1.

Фундаментальне питання, яке має бути вирішене в положеннях облікової політики, полягає в тому, скільки необхідно витратити для досягнення базового рівня кібербезпеки, беручи до уваги динамічний характер загрози. Загалом, на відміну від придбання традиційних форм захисту, де акцент робиться на фізичному обладнанні, ефективність кіберзахисту може більшою мірою залежати від обміну інформацією, співпраці та координації.

Рис. 3.1 Основні засади механізму захисту обліково-аналітичної інформації

Примітка: сформовано автором.

Досягнути повної безпеки в захисті обліково-аналітичної інформації неможливо. Однак відповідальність кожного працівника бухгалтерії є першим і найпростішим фактором, що сприяє захисту цінної бухгалтерської інформації. Тому підприємство має створити конкретну програму дій, спрямовану на

побудову кібербезпеки облікової інформації. Перспективами подальших досліджень є аналіз загроз та сучасних засобів забезпечення кібербезпеки облікової інформації.

Кожен суб'єкт господарювання самостійно визначає перелік відомостей, які складають комерційну таємницю, керуючись при цьому положеннями Цивільного кодексу України [20], Господарського кодексу України [4], Податкового кодексу України [13], Закону України “Про інформацію” [16], Закону України “Про захист від недобросовісної конкуренції” [15], Постановою КМУ “Про перелік відомостей, що не складають комерційну таємницю” [14].

Статтею 505 Цивільного кодексу України (ЦКУ) визнано, що комерційна таємниця – це інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та важкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та була предметом адекватних існуючим обставинам заходів збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію [12]. Комерційною таємницею можуть бути відомості технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру, за винятком тих, які, відповідно до закону, не можуть належати до комерційної таємниці.

Предметом комерційної таємниці є відомості бухгалтерського обліку, пов'язані з господарською діяльністю підприємства, до яких можна віднести виробничу та технологічну інформацію, інформацію про управління, фінанси й іншу діяльність. Також до предмета комерційної таємниці підприємства можуть бути віднесені документи про переговори підприємства з потенційними контрагентами та методи ціноутворення; документи, пов'язані з маркетинговими дослідженнями ринку; відомості про організацію праці і підбір працівників; інформація про умови зберігання документів, тобто відомості, що містять комерційну цінність.

Суб'єкт господарювання повинен мати затверджений перелік конфіденційної інформації, Положення про режим конфіденційності з передбаченими детальними заходами щодо збереження конфіденційної

інформації, з якими повинен бути ознайомлений кожен працівник під розписку. Доцільним вважаємо розробку Положення про комерційну таємницю, у якому чітко зазначено, які відомості є комерційною таємницею, порядок віднесення їх до таких, умови зберігання, а також працівники підприємства, які можуть передавати закриті відомості представникам державних органів і організацій.

Таким чином, Положення захищає власника від втрати, несанкціонованого доступу, спотворення, псування або знищення конфіденційної інформації, а також обмежує коло осіб, які мають до неї доступ, повний або частковий, залежно від посади, яку вони обіймають. Доступ до відомостей, що становлять комерційну таємницю, надається працівнику виключно для виконання обов'язків згідно з трудовим договором або для виконання інших доручень роботодавця. Ступінь доступу кожного з працівників до такої інформації визначається роботодавцем самостійно, а умови користування – локальними нормативно-правовими актами і трудовим договором.

В останньому зазначаються зобов'язання щодо дотримання працівником нерозголошення комерційної таємниці і наслідки недотримання цього зобов'язання. Умови матеріальної відповідальності працівника за розголошення комерційної таємниці можуть бути передбачені як угодою, так і окремою угодою про матеріальну відповідальність.

Крім того, важливим є наявність посадових інструкцій, де визначається коло уповноважених працівників підприємства і відомості, що містять комерційну таємницю, з якими працівник має право працювати, порядок роботи з ними. У посадових інструкціях співробітників бухгалтерської служби підприємств, які мають справу з бухгалтерськими даними, що містять комерційну таємницю, важливо вказати види відповідальності за розголошення комерційної таємниці.

Ці вимоги посилюються зі вступом в дію Загальних вимог до кібербезпеки об'єкта критичної інфраструктури [17].

Кіберзахист об'єкта критичної інфраструктури забезпечується шляхом впровадження на об'єкті критичної інформаційної інфраструктури об'єкта

критичної інфраструктури комплексної системи захисту інформації або системи інформаційної безпеки з підтверженою відповідністю.

Кіберзахист об'єкта критичної інфраструктури є складовою частиною робіт із створення (модернізації) та експлуатації об'єкта критичної інформаційної інфраструктури об'єкта критичної інфраструктури. Заходи з кіберзахисту передбачаються та впроваджуються на всіх стадіях життєвого циклу об'єкта критичної інформаційної інфраструктури об'єкта критичної інфраструктури.

Кіберзахист об'єкта критичної інфраструктури забезпечується власником та/або керівником об'єкта критичної інфраструктури відповідно до цих Загальних вимог та законодавства в сфері захисту інформації та кібербезпеки.

У випадку, якщо на об'єкті критичної інформаційної інфраструктури об'єкта критичної інфраструктури обробляються державні інформаційні ресурси або інформація з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом, положення цих Загальних вимог повинні бути враховані під час створення (модернізації) на об'єкті критичної інформаційної інфраструктури об'єкта критичної інфраструктури комплексної системи захисту інформації, а їх відповідність перевіряється під час її державної експертизи в сфері технічного захисту інформації.

Створення комплексної системи захисту інформації об'єкта критичної інформаційної інфраструктури об'єкта критичної інфраструктури та її державна експертиза здійснюються відповідно до вимог законодавства в сфері захисту інформації та охорони державної таємниці.

У випадку, якщо на об'єкті критичної інформаційної інфраструктури об'єкта критичної інфраструктури не обробляються державні інформаційні ресурси або інформація з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом, положення цих Загальних вимог враховуються під час створення (модернізації) системи інформаційної безпеки об'єкта критичної інфраструктури. Виконання Загальних вимог перевіряється під час незалежного аудиту інформаційної безпеки на об'єкті критичної інфраструктури.

Створення системи інформаційної безпеки об'єкта критичної

інформаційної інфраструктури об'єкта критичної інфраструктури здійснюється відповідно до вимог технічного завдання на створення системи інформаційної безпеки.

Технічне завдання формується за результатами оцінки ризиків, які зазначаються в звіті за результатами оцінки ризиків на об'єкті критичної інформаційної інфраструктури об'єкта критичної інфраструктури. Методичною основою для оцінки ризиків на об'єкті критичної інформаційної інфраструктури об'єкта критичної інфраструктури є стандарт ДСТУ ISO/IEC 27005.

Власник та/або керівник об'єкта критичної інфраструктури організовує проведення незалежного аудиту інформаційної безпеки на об'єкті критичної інфраструктури згідно з вимогами законодавства в сфері захисту інформації та кібербезпеки.

Виходячи із даних антирейдерського союзу підприємців України, 82 % загроз реалізується власними співробітниками фірми або при їх прямій чи опосередкованій участі; 17 % загроз реалізується ззовні підприємства та 1 % загроз реалізується випадково [8, с. 479]. Розголошення співробітниками інформації з обмеженим доступом найчастіше здійснюється через те, що керівництво компаній не приділяє уваги загрозам витоку інформації, пов'язаним з персоналом, тобто внутрішніми інсайдерами. Більшість посадових злочинців в Україні – представники вищої (40 %) та середньої (40 %) ланок управління. У світі 60 % внутрішніх злочинів здійснює керівництво середньої ланки та рядові співробітники. У 2019 р. топменеджмент в обличчі генерального директора, управляючого директора чи виконавчого директора виявився більш поінформованим про випадки зловживань на своїх підприємствах у порівнянні з 2017 роком: лише 10 % респондентів, які є представниками топ-менеджменту, повідомили про те, що вони не знали про випадки шахрайства на своїх підприємствах (55 % в 2017 році) [11, с. 12].

Виходячи з такої невтішної статистики, можна зробити висновок про те, що потрібно уважніше підходити до побудови системи контролю, розподілу повноважень, дотримання корпоративної етики на підприємстві тощо. При

цьому завдання управлінського персоналу і бухгалтера, як суб'єкта, який формує інформаційне забезпечення системи управління, полягає в тому, щоб забезпечити адекватність політики управління загальній стратегії підприємства і / або адаптувати прийняту стратегію до умов ринкового середовища та реальним фінансовим можливостям підприємства.

За таких умов слід відзначити необхідність розширення функцій спеціаліста з бухгалтерського обліку на підприємстві, що пов'язано не тільки з фіксацією даних про здійснені господарські операції і поданням відповідної інформації в звітності, а й з інтерпретацією представленої інформації, участю в її аналізі, розробці альтернативних варіантів управлінських рішень.

Інтерпретація інформації та її аналіз повинні здійснюватися з позиції можливості забезпечення результативності діяльності: максимізації розміру прибутку підприємства та його ресурсного потенціалу; зростання прибутку в динаміці; забезпечення рівня якості прибутку; формування за рахунок прибутку оптимального розміру власних джерел фінансування розвитку підприємства в майбутніх звітних періодах; розробки і реалізації програм за участю працівників і управлінського персоналу підприємства в розподілі прибутку; реалізації дивідендної політики щодо власників капіталу, інвестованого в розвиток підприємства; зростання ринкової вартості активів підприємства та ринкової вартості підприємства в цілому; формування оптимального розміру прибутку за результатами діяльності з урахуванням ризику; гарантування економічної безпеки підприємства в цілому [3].

У зв'язку з необхідністю врахування суб'єктного підходу до організації обліку мають бути змінені орієнтири організації бухгалтерського обліку на підприємстві, в т.ч. в частині формування оптимальної облікової політики з метою збереження бухгалтерської інформації та дотримання належного рівня економічної безпеки суб'єкта господарювання.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено теоретико-методичне обґрунтування особливостей обліково-аналітичного забезпечення процесу збереження та захисту обліково-аналітичної інформації.

На основі аналізу вищезазначених аспектів можна сформулювати низку рекомендацій та необхідних заходів для ефективного впровадження та використання хмарних технологій в бухгалтерському обліку та фінансовому аналізі в Україні.

Наразі основна увага має бути зосереджена на підвищенні рівня інформаційної безпеки та розробці стратегії захисту даних, яка б відповідала національним та міжнародним стандартам.

Такий підхід має включати використання шифрування, двофакторної автентифікації та інших технологій безпеки.

Важливо також забезпечити підготовку та навчання працівників, щоб вони могли йти в ногу з новими технологіями та розуміти принципи захисту даних.

Крім того, країни повинні забезпечити відповідність хмарних рішень місцевому законодавству та враховувати потреби і специфіку місцевого ринку при виборі та налаштуванні хмарних систем.

Тому важливо наголосити на необхідності постійного моніторингу та оцінки ефективності хмарних технологій з метою своєчасного виявлення та вирішення можливих проблем і вдосконалення цифрових систем.

У процесі магістерського дослідження було здійснено аналіз діяльності XXXXXXXXXXXX – найбільшого виробника декоративних тканин, одягу та текстильних виробів у Волинській області та Україні.

Аналіз основних показників економічного потенціалу XXXXXXXXXXXX дав наступні результати. Загальна сума активів в 2023 році збільшилась порівняно з 2021 роком на 93901.0 тис. грн. (61.49 %), а в порівнянні з 2022 роком збільшення склало 36207.0 тис. грн. (17.21 %) та дорівнювала 246619.0

тис. грн. Це відбулось внаслідок збільшення необоротних.

Аналіз стану оборотних активів XXXXXXXXXXXX показав, що їх сума за 2021-2023 роки зросла на 70968.0 тис. грн. (55.21 %), а протягом 2022-2023 років збільшення склало 24861.0 тис. грн. (14.23 %). Ці зміни в оборотних активах сталися завдяки зростанню вартості запасів.

За результатами аналізу показників джерел фінансування ресурсів XXXXXXXXXXXX можна стверджувати, що вся сума пасивів в 2023 році дорівнювала 246619.0 тис. грн. Вона збільшилась при порівнянні з 2021 роком на 93901.0 тис. грн. (61.49 %), а якщо порівнювати з 2022 роком збільшення склало 36207.0 тис. грн. (17.21 %).

У процесі аналізу зроблені висновки щодо ділової активності, ліквідності, рентабельності, фінансової незалежності, які вказують на те, що фінансовий стан підприємства дозволяє створити систему захисту обліково-аналітичної інформації використавши існуючі резерви.

Сформовано засади механізму захисту обліково-аналітичної інформації та шляхи відображення його складових елементів в обліковій політиці підприємства.

Встановлено доцільність розробки Положення про режим конфіденційності з передбаченими детальними заходами щодо збереження конфіденційної інформації. В Положенні має бути зазначеним, які відомості є комерційною таємницею, порядок віднесення їх до таких, умови зберігання, а також працівники підприємства, які можуть передавати закриті відомості представникам державних органів і організацій.

Такий крок захищає власника від втрати, несанкціонованого доступу, спотворення, псування або знищення конфіденційної інформації, а також обмежує коло осіб, які мають до неї доступ, повний або частковий, залежно від посади, яку вони обіймають.

Сформовані в кваліфікаційній роботі висновки та пропозиції можуть використовуватись як на досліджуваному підприємстві так і на будь якому іншому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баранов О. А. Про тлумачення та визначення поняття «кібербезпека». *Правова інформатика*. 2014. № 2(42). С. 54-62.
2. Білі книги та дослідження. Синій Дж. URL: <https://www.bluej.com/white-papers-research> (дата звернення: 19.03.2024).
3. Боримська К. П. Захист бухгалтерської інформації в обліковій політиці з метою оподаткування: організаційні аспекти. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2013. № 2. С. 14-21. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znprnudps_2013_2_4
4. Василішин С.І. Обліково-аналітичне забезпечення в системі ризиків та загроз економічної безпеки аграрних підприємств України: монографія. Харків: Друкарня Мадрид, 2020. 419 с.
5. Використання штучного інтелекту у сфері бухгалтерського обліку аудиту та фінансів. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10459/1/37-41.pdf>
6. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 р.: редакція від 03.09.2024, підстава - 3257-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
7. Гнилицька Л. В. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства: монографія. К. : КНЕУ, 2022. 305 с
8. Давидюк Т. В., Боримська К. П. Позиціонування обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства в навчальних планах фахівців напряму підготовки «Облік і аудит». *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. 2013. № 3(8). С. 83-90. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2013/No3/83-90.pdf>
9. Деньга С. М. Захист інформації в комп'ютерних інформаційних системах бухгалтерського обліку. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2004. № 5. С. 59-65.

10. Живко З. Б. Захист інформаційних ресурсів в управлінні системами економічної безпеки підприємства. *Економічний простір*. 2018. № 17. С. 166-173.
11. Запуск нової навчальної програми з аналізу та візуалізації даних. Міністерство цифрової трансформації України. URL: <http://surl.li/maxrt>
12. (дата звернення: 01.03.2024).
13. Котляревський Я., Караїм М., Штангрет А. Економічна безпека підприємства в умовах антикризового управління: концептуальне визначення та механізм забезпечення : монографія. Львів: Укр. акад. друкарства, 2012. 288 с.
14. Кулинич М. Б., Фатенок-Ткачук А. О., Мельник К. П. Облік, аналіз, аудит і оподаткування в управлінні розвитком суб'єктів господарювання через призму цифровізації : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 170 с. / Алла Фатенок-Ткачук. Обліково-аналітичне забезпечення стратегічного планування у системі стратегічного управління розвитком підприємства. С.39–123.
15. Кухар М.Ф. Теоретичні засади обліково-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою підприємств у контексті теорії сталого розвитку. *Мукачівський державний університет. Економіка і суспільство*. 2017. Випуск № 12.
16. Козицька Н.О. Інтеграція штучного інтелекту в систему бухгалтерського обліку. Матеріали: міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні управлінські та соціально-економічні аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання в умовах трансформації публічного управління – 2022». 2022. С. 178-180.
17. Легомінова, С., & Голобородько, А. Інтегрування штучного інтелекту до бізнес-процесів підприємства як ефективного інструменту його розвитку. *Економічний форум*, 1(4), 99-107. <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2022-4-12>
18. Мігус І.П., Міхно С.П., Файвішенко Д.С. Роль служби економічної безпеки при взаємодії з інсайдерами та аутсайдерами акціонерного товариства / Сучасні перспективи розвитку систем економічної безпеки держави та суб'єктів господарювання: монографія за ред. проф. Мігус І.П. Черкаси: ТОВ

“МАКЛАУТ”. Черкаси, 2012. 636 с.

19. Настанови з кібербезпеки від експертів. URL: <http://www.isaca.org.ua/index.php/press-center/news/191-translation-of-guidelines-on-cybersecurity>

53. Платформа ШІ для шахрайства, орієнтованого на ідентифікацію | Просіяти. *Платформа ШІ для шахрайства, орієнтованого на ідентифікацію* | *Просіяти*. URL: <https://sift.com/> (дата звернення: 19.03.2024).

20. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 р.: Редакція від 01.10.2024, підстава - 3706-IX, 3813-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

21. Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці: постанова Кабінету Міністрів України № 611 від 09.08.1993 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/611-93-%D0%BF>.

22. Про захист від недобросовісної конкуренції: закон України № 236/96-ВР від 07.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text>

23. Про інформацію: закон України № 1703-IV від 11.05.2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

24. Про затвердження Загальних вимог до кіберзахисту об'єктів критичної інфраструктури: постанова КМ від 19 червня 2019 р. № 518. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/518-2019-%D0%BF#Text>

25. Рим О.М. Деякі аспекти захисту прав роботодавця на комерційну таємницю. *Університетські наукові записки*. 2019. № 2(30).

26. Скорук О. В. С-44 Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства: конспект лекцій. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2021. 94 с.

27. Фатенок-Ткачук, А., Януш, Р., & Гузьо, М. (2024). Візуалізація облікових даних для прийняття ефективних управлінських рішень. *Економіка та суспільство*, (62). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-174/>.

28. Фатенок-Ткачук, А., Скорук О., Януш, Р., & Захарчук І. (2024). Використання штучного інтелекту в обліково-аналітичних процесах.

Економічний часопис ВНУ ім. Лесі Українки. 2024. № 2. С.21–29.
<https://doi.org/10.29038/2786-4618-2024-02-21-29>

29. Цаль-Цалко Ю.С., Мороз Ю. Ю. Облікова політика підприємства та її кібербезпека. *Облік, аналіз і контроль в умовах сучасних концепцій управління економічним потенціалом і ринковою вартістю підприємства: збірник наукових праць*, том IV, частина I, Житомир: ПП «Рута», 2017. С. 8-11.

30. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

31. Що таке NLP (обробка природної мови)?. Unite.AI. URL: <https://www.unite.ai/uk/what-is-natural-language-processing/> (дата звернення: 26.02.2024).

32. ChatGPT німецькою мовою та безкоштовно - ChatGPT українською мовою та безкоштовно. ChatGPT українською мовою та безкоштовно. URL: <https://chat-gpt-world.com/ua/> (дата звернення: 26.02.2024).

33. Чжу, Х.; Ао, Х.; Цинь, З.; Чанг, Ю.; Лю, Ю.; Він, Q.; Лі, Дж. Інтелектуальні практики виявлення фінансового шахрайства в епоху після пандемії. *Innov.* 2021, 2, 100176.

34. Шмітц К. Ефективність бухгалтерського обліку з ШІ: шість випадків використання для демонстрації його потенціалу. LinkedIn: увійдіть або зареєструйтеся . URL: <https://www.linkedin.com/pulse/accounting-efficiency-ai-six-use-cases-demonstrate-its-cédric-schmitz> (дата звернення: 19.03.2024).

35. Accounting and cybersecurity: Monograph. Scientific Editor – Z.-M. Zadorozhnyi. December 2021. Publisher: Kindle Publishing, KDP. Edition: Seattle. USA. 200 p. URL: https://www.researchgate.net/publication/357680864_ACCOUNTING_AND_CYBERSECURITY_Monograph

36. Accounting AI Software for faster invoice processing. Accounting AI Software for faster invoice processing. URL: <https://www.vic.ai/> (дата звернення: 08.03.2024).

37. Indy, la comptabilité des indépendants, tout simplement. Indy. URL: <https://www.indy.fr/> (дата звернення: 08.03.2024).

38. Docyt | Accounting Automation Software for Businesses. Docyt. URL: <https://docyt.com/> (дата звернення: 08.03.2024).
39. Blue Dot: Tax Compliance Software & Global Tax Management. Blue dot Corp. URL: <https://www.bluedotcorp.com/> (дата звернення: 08.03.2024).
40. Alwan A. A. Effect of using Cloud Computing technology on the accounting job. *International journal of research in social sciences & humanities*. 2022. Vol. 12, no. 02. URL: <https://doi.org/10.37648/ijrssh.v12i02.022>
41. Al Ghatrifi M. O. M., Al Amairi J. S. S., Thottoli M. M. Surfing the technology wave: An international perspective on enhancing teaching and learning in accounting. *Computers and Education: Artificial Intelligence*. 2023. no. 4. URL: <https://doi.org/10.1016/j.caeai.2023.100144>
42. Al Ghatrifi M. O. M., Al Amairi J. S. S., Thottoli M. M. Surfing the technology wave: An international perspective on enhancing teaching and learning in accounting. *Computers and Education: Artificial Intelligence*. 2023. no. 4. URL: <https://doi.org/10.1016/j.caeai.2023.100144>
43. Berdichevskaya V. O. Cloud technologies in accounting of organizations: scopes, advantages and problems of use. *Vestnik NSUEM*. 2023. no. 1. URL: <https://doi.org/10.34020/2073-6495-2023-1-099-107>
44. Đorđević M., Radović O., Bonić L. Potentials for applying cloud technology in accounting. *Ekonomika*. 2018. Vol. 64, no. 3. URL: <https://doi.org/10.5937/ekonomika1803023d>
45. Ehioghiren E. E., Ojeaga J. O. Cloud-based Accounting Technologies: Preparing Future-Ready Professional Accountants. *International Journal of Innovative Science and Research Technology*. 2022. Vol. 7, no. 2. URL: <https://ijisrt.com/assets/upload/files/IJISRT22FEB658.pdf>
46. Fahmi M., Muda I., Kesuma S. A. Digitization Technologies and Contributions to Companies towards Accounting and Auditing Practices. *International Journal of Social Service and Research*. 2023. Vol. 3, no. 3. URL: <https://doi.org/10.46799/ijssr.v3i3.298>
47. Gyau E. K., Owiredu-Ghorman K., Amaning N., Kpimekuu P. B. Qualitative Analysis on Costs and Benefits of Adopting a Cloud-Based Accounting

Information System: A Case Study of Rural Banks in Ghana. *European Journal of Accounting, Auditing and Finance Research*. 2023. Vol. 11, no. 6. URL: <https://doi.org/10.37745/ejaafr.2013/vol11n67091>

48. Kamal L. N., Jasni N. S., Razali F. M., Shah S. Z. O. Factors Influencing the Intention to Adopt Cloud Accounting Among Malaysian North Borneo SMEs: A TOE Model Approach. *Economic Affairs (New Delhi)*. 2023. Vol. 68, no. 2. URL: <https://doi.org/10.46852/0424-2513.2.2023.6>

49. Myroslava Kushnir, Lyubov Lipysh, Alla Fatenok-Tkachuk, Oksana Khilukha. Incentives for the Deployment of Social Responsibility Management in Ukrainian Enterprises. *Law, Business and Sustainability Herald*. Volume 1 Issue 2. 2022. P.18-33. Is an open-access, peer-reviewed scholarly e-journal. <http://lbs herald.org>. DOI: <http://doi.org/10.46489/lbsh.2022-2-1-2>

50. Khoruzhy L. I., Katkov Y. N., Romanova A. A. Cloud Technologies in the Accounting Information System of Interorganizational Cooperation. *Innovation, Technology and Knowledge Management*. Springer. 2023. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-031-13913-0_4

51. Laili N. H., Khairi K. F., Masruki R. An Analysis of the Use of Accounting System on Cloud: A Case Study in Malaysia. *Studies in Systems, Decision and Control*. 2023. Vol. 470. Springer Science and Business Media Deutschland GmbH. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-031-28314-7_84

52. Le O. T. T., Cao Q. M. Examining the technology acceptance model using cloudbased accounting software of Vietnamese enterprises. *Management Science Letters*. 2020. Vol. 10, no. 12. URL: <https://doi.org/10.5267/j.msl.2020.4.032>

53. Musyaffi A. M., Oli M. C., Afriadi B. Drivers of Student Technology Readiness in Using Cloud Accounting to Improve Student Performance. *International Journal of Information and Education Technology*. 2023. Vol. 13, № 8. URL: <https://doi.org/10.18178/ijiet.2023.13.8.1918>

54. Pramuka B. A., Pinasti M. Does cloud-based accounting information system harmonize the small business needs? *Journal of Information and Organizational Sciences*. 2020. Vol. 44, no. 1. URL: <https://doi.org/10.31341/jios.44.1.6>

55. Sastararuji D., Hoonsopon D., Pitchayadol P., Chiwamit P. Cloud accounting adoption in Thai SMEs amid the COVID-19 pandemic: an explanatory case study. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*. 2022. URL: <https://doi.org/10.1186/s13731-022-00234-3>
56. Commission on Sustainable Development (CSD). URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/csd.html>.
57. Wiyanto H. Niat Penggunaan Sistem Cloud Accounting di Kalangan UKM di Indonesia: Kerangka Konseptual Model Unified Theory of Acceptance and Use of Technology (UTAUT) yang Dimodifikasi. *Labs: Jurnal Bisnis Dan Manajemen*. 2023. Vol. 28, no. 2. URL: <https://doi.org/10.57134/labs.v28i2.48>
58. Zheng M., Huang R., Wang X., Li X. Do firms adopting cloud computing technology exhibit higher future performance? A textual analysis approach. *International Review of Financial Analysis*. 2023. №. 90. URL: <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2023.102866>
59. How to Use Data Visualization for Effective Decision Making. *True Chart*. URL: <https://www.truechart.com/data-visualization-for-decisions/> (дата звернення: 01.03.2024)
60. Data Visualization for Decision Making: The Complete Guide. *Alma Better Bytes*. URL: <https://www.almabetter.com/bytes/articles/data-visualization-for-decision-making> (дата звернення: 01.03.2024).
61. Як і для чого використовувати візуалізацію даних?. *Ейдос*. URL: <http://surl.li/vjrgcx> (дата звернення: 02.03.2024)
62. What is Tableau? *Tableau*. URL: <http://surl.li/svvyumt>. (дата звернення: 02.03.2024)
63. What is Power BI? *Power BI*. URL: <https://learn.microsoft.com/en-us/power-bi/fundamentals/power-bi-overview> (дата звернення: 02.03.2024)
64. Role of Data Visualization in Finance. *Scientific Research Publishing*. URL: <https://www.scirp.org/journal/paperinformation?paperid=127201> (дата звернення: 20.03.2024)
65. Impact of Data Visualization on Management Decisions. *Journalpress*. URL: [Impact-of-Data-Visualization-on-Management-Decisions.pdf](#) (дата звернення: 20.03.2024)

20.03.2024)

66. CPA В. В. О. How artificial intelligence can help save accounting. Journal of Accountancy. URL: <http://surl.li/ndzbfu> (дата звернення: 27.02.2024).

67. Truewind | Get Peace of Mind with Truewind. Truewind | Get Peace of Mind with Truewind. URL: <https://www.truewind.ai/> (дата звернення: 08.03.2024).

68. Booke AI – Streamline your bookkeeping with an AI-driven single app. Booke AI. URL: <https://booke.ai/uk> (дата звернення: 08.03.2024).

69. Gridlex Sky Accounting, Expenses & ERP Software. Gridlex - CRM, Help Desk, HRMS, Expenses, Accounting & ERP. URL: <http://surl.li/kxfyrh> (дата звернення: 08.03.2024).

70. Financial Operations: Bookkeeping For Modern Startups. Financial Operations: Bookkeeping For Modern Startups. URL: <https://www.zeni.ai/> (дата звернення: 08.03.2024).

71. BILL Spend & Expense (Formerly Divvy). BILL | Financial Operations Platform for Businesses & Firms. URL: <https://www.bill.com/product/spend-and-expense> (дата звернення: 08.03.2024).

72. Botkeeper | Bookkeeping for Accounting Firms. *Botkeeper | Bookkeeping for Accounting Firms*. URL: <https://www.botkeeper.com/> (дата звернення: 27.02.2024).

